

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**STÁTNÍ PODPORA V EU A VLIV NA KONKURENCESCHOPNOST
ČESKÝCH PODNIKŮ**

Autor práce: Tereza Slezáková
Studijní obor: Regionální studia
Forma studia: Prezenční
Vedoucí práce: Mgr. Petra Černíková
Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna ke studijním účelům.

Děkuji vedoucí bakalářské práce Mgr. Petře Černíkové za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

Obsah

Úvod.....	5
1 Evropská unie – výsledek poválečného rozumu	6
1.1 Integrace a první noví členové EU.....	6
2 Struktura Evropské unie	8
2.1 Rada ministrů	8
2.2 Evropská komise	8
2.3 Evropský parlament	8
2.4 Evropský Soudní dvůr.....	9
3 Přípravy na členství v EU	9
4 Podnikání v Evropské unii	11
5 Malé a střední podniky.....	12
6 Podpora malého a středního podnikání.....	13
6.1 Příznivé podnikatelské prostředí.....	16
6.2 Unie malých a středních podniků ČR	17
6.2.1 Historie.....	18
6.2.2 Cíle	18
6.3 Podpora malých a středních podniků v ČR.....	20
6.3.1 Podpora malých a středních podniků v ČR v roce 2007.....	20
6.3.2 Další programy.....	22
6.3.3 Podpora malých a středních podniků v ČR v letech 2008 - 2009	24
6.3.4 Evropský týden malého a středního podnikání	25
6.4 Ženy - podnikatelky v Evropské unii	26
6.5 Výzkum EIC	28
6.5.1 Další výzkumy	29
6.6 Ekonomické charakteristiky nových členských států	30
6.7 Podnikatelské prostředí České republiky	33
6.7.1 Etika, korupce	34
6.7.2 Zahraniční investice - výhody a nevýhody	36
6.8 Dnešní ekonomická situace podtrhuje význam evropské jednoty	37
6.9 Priority českého předsednictví v rámci evropské politiky MSP	41
7 Společnost Orbix s. r. o. – v praxi.....	42
8 Státní pomoc v letecké dopravě v EU	46
Závěr	49
Seznam použité literatury	51
Seznam příloh.....	54
Abstrakt	58
Abstract	59

Úvod

„Evropská unie je nejúspěšnější i nejprospěšnější čin, jaký starý kontinent kdy provedl a zažil.“¹ Nápad žil snad jen v hlavách těch nejodvážnějších, pokud kdy vůbec existoval. A i tehdy se jednalo spíše o (potlačovaný) sen. Integrace bez násilí, bez potoků krve, ničení životů a opomíjení základních lidských práv? Členské státy EU dokázaly, že to lze. Integrace se stala věcí dobrovolnou, co se týče vstupu do svazu. A i ti, kdo po nějakou dobu sjednocování pouze přihlíželi, rozhodují se postupně k nevratnému kroku zapojení se do Unie. I oni chtějí hledat – a najít – společný cíl, který povede kroky Evropské unie. Až ten cíl najdou, měl by mít parametry solidárního, spravedlivého života, života plného standardu i pro ty sociálně nejslabší. Cílem této práce je zmapovat, jak moc nová situace ovlivnila zejména rezort malých a středních podniků. Jedná se o páteř národní ekonomiky, která však patřila mezi jednu z nejohroženějších skupin po vstupu do EU. Práce provází historií EU a její základní strukturou a rozebírá postavení ČR jakožto nového člena, její připravenost, změny, ke kterým po vstupu do Unie došlo, veškerou podporu podnikání posledních dvou let a přináší také náhled na některé problematičtější otázky podnikání, např. ženy podnikatelky. Zkrátka snaží se zmapovat míru konkurenceschopnosti českých malých a středních podniků. Jedná se zde také o popis fungování jednotného vnitřního trhu v zemích EU a obecné principy a zásady, které je třeba dodržovat se zaměřením na státní podporu. Státní podpora v tomto směru může totiž zásadně ovlivnit konkurenceschopnost podniků v EU a narušit tak principy tržního hospodářství, a proto je přísně kontrolována Evropskou komisí. Práce se také zabývá státní podporou v EU a dopadem na konkurenceschopnost českých podniků. Měla by definovat státní podporu v Evropské unii a sní související legislativu. Chci se věnovat jednotnému vnitřnímu trhu, hospodářské soutěži a státní podpoře, otázkou státní podpora versus jednotný trh, všimnout si témat konkurenceschopnosti a jednotného trhu, nástrojů pro podporu konkurenceschopnosti české republiky, harmonizace práva s evropským společenstvím a zásahů veřejné podpory do jednotného trhu.

¹BARTÁK, K. *Průvodce Evropskou unií*. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí ČR – Ústav mezinárodních vztahů, 1999. str. 7.

1 Evropská unie – výsledek poválečného rozumu

1.1 Integrace a první noví členové EU²

Spojené státy zapůsobily po druhé světové válce na evropské politické cítění a zabránily tak opakování chyb poválečných let 1918 – 1925. Ze snahy o jakousi „karanténu“ Německa – tedy o zastavení pučení hitlerovských propagand do celé Evropy – vyvstala snaha o demokratizaci této země. Musela se ovšem vyvinout spolupráce mezi národy kontinentu.

Prvotní spolky – Západoevropská unie, Severoatlantická aliance a pozdější Evropská organizace pro hospodářskou spolupráci - přispěly francouzskému ministru zahraničí Robertu Schumanovi k uskutečnění nápadu, jenž se stal základním kamenem vytvoření jednotné evropské měny. Jednalo se o společný trh uhlí a oceli, surovin nezbytných pro vedení války. Návrh podaný 9.5.1950 stvrдила smlouva podepsaná 18.4.1951 Francií, Itálií, Belgií, Nizozemskem, Lucemburskem a SRN. Válkou neposkvrněný Londýn odmítl. A vzniklo tak Evropské společenství uhlí a oceli (dále jen ESUO).

ESUO spatřilo světlo světa jako instituce v čele s Radou ministrů, poslancekým shromážděním, Soudním dvorem a Vysokým úřadem. Chod zajišťovaly daně vybírané od oceláren a uhelných podniků. Vše tedy již fungovalo na základních principech dnešní Evropské unie, právně, demokraticky a částečně nezávisle. Proto pronesl belgický politik Paul-Henri Spaak v červnu 1955 svůj návrh na založení Evropského hospodářského společenství (dále jen EHS).

V roce 1958 nepodařilo sloučit všechny instituce ESUO, ESH a Evropského společenství jaderné energie (dále jen Euroatom), neštěstí, ač menšího rozsahu, se dovršilo. Evropská komise získala nadnárodní pravomoc.

² BARTÁK, K. *Průvodce Evropskou unií*. Praha : Ministerstvo zahraničních věcí ČR – Ústav mezinárodních vztahů, 1999. str. 20-25.

Problémová Paříž se změnila až po odchodu generála de Gaulla a nastoupení Georgese Pompidoua. Povedlo se tak v určených dvanácti letech vytvořit opravdový společný trh. Rozšířily se i pravomoci Parlamentu a nová zahraniční politika umožnila jednání o přistoupení Velké Británie, Irska a Dánska. Daň z přidané hodnoty, cla pro zboží třetích zemí, odvody z transakcí se zemědělskými výrobky, to vše podporovalo chod EHS, a zastínilo tak ESUO i Euratom, dodnes existující pouze formálně.

Nové členské státy rozdělily Společenství na dva tábory: mezivládní a federalistický. Ten první z nich požadoval jednomyslnost, národní suverenitu a oslabení moci nadnárodních orgánů. Patřila do něj hlavně Británie, jejíž představitelka Margaret Thatcher proslavila summit ve Fontainbleu v roce 1984 úderem kabelkou a výkřiky „chci své peníze zpět“, čímž prosadila dodnes trvající menší odvody do rozpočtu EU.

Řecko přistoupilo roku 1981 se slabou ekonomikou a to vedlo k nechuti Unie přijímat středoevropské a východoevropské státy. Ekonomika prostě vede nad politikou. Rok 1986 přinesl další dva nové státy, Španělsko a Portugalsko. Následovalo devět let nazývaní EHS „dvanáctkou“. V roce 1995 Společenství přijalo mezi sebe Finy, Švédy a Rakušany.

Mezi další přijaté státy se řadí Česko, Estonsko, Kypr, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Polsko, Slovensko, Slovinsko, Bulharsko a Rumunsko.³

Čteme požadavky o nutnosti financování z veřejných rozpočtů na nadnárodní úrovni pro podporu rozvoje styků mezi jednotlivými členskými státy, slyšíme varování před chaosem v příštím tisíciletí, nebude-li ustavena nadnárodní veřejná moc, která bude dbát na rozvoj solidarity, pozorujeme rozpad několik staletí trvajícího systému evropských národních stát a to vše ve jménu evropské identity. Příčinou takového rozmachu aktivit na evropské úrovni má údajně být „nezadržitelný postup evropské integrace“ a obranou proti nebezpečí a nejistotě pramenící v okolním světě nebo

³ AWD ČESKÁ REPUBLIKA S. R. O.. *Členové Evropské unie* [online]. 2000-2009 [cit. 2009-04-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.finance.cz/evropska-unie/informace/clenske-staty/>>. ISSN 1213-4325.

v nedaleké budoucnosti je prý urychlení této integrace, harmonizace práva členských zemí EU a nadnárodní redistribuce bohatství jednotlivých států.⁴

2 Struktura Evropské unie⁵

2.1 Rada ministrů

Přísluší jí všechna hlavní rozhodnutí a schvalování legislativy. Veškeré její pravomoci se nachází v článku D (Hlava 1) Smlouvy o Evropské unii. Předkládané návrhy nejsou prací členských států, ale Evropské komise. Týkají se veškerých směrnic a nařízení, usnesení apod. Česká republika bude stát na tomto postu v první polovině roku 2009. Vše probíhá v paláci Justus Lipsius na Schumanově kulatém náměstí v Bruselu.

2.2 Evropská komise

Toto „kolegium politiků“ hájí zájmy Unie a vykonává Radou přijatá rozhodnutí. Plní tedy tři základní funkce: zpracovává návrhy legislativy Unie, bdí nad plněním smluv a opatření, která na základě smluv učinily instituce Společenství a je správcem rozpočtu Unie a vykonavatelem politik EU. Zastupuje Unii v mezinárodních obchodních vztazích.

2.3 Evropský parlament

Voliči všech členských států EU volí v pětiletých intervalech členy Parlamentu, dělícího se na politické strany: socialisté, Křesťanští demokraté, liberálové, komunisté, radikálové a zelení. Z nich se proti rozšíření Unie o státy východu postavili socialisté, pro lidovce

⁴ ŠÍMA, J. *Sjednocování Evropy : O hledání evropské identity a zneužití myšlenky Evropy bez hranic.* Praha : VŠE, 2001. str. 6.

⁵ HAD, M, URBAN , L. *Evropská společenství: první pilíř Evropské unie.* Praha : Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 2000. Str. 37-42.

Evropský parlament se od roku 1987 na základě Jednotného evropského aktu vyjadřuje k právním předpisům a schvaluje mezinárodní smlouvy, tedy i dohody o přistoupení nových členů, rozpočet Unie i zprávu o hospodaření. Později se dostal do rovnocennosti s Radou – rozhodují tak o většině směrnic spolu, čímž se Parlament dotýká zhruba poloviny legislativy přímo a o zbytku konzultuje. Členské státy jej však mohou přehlasovat, což zaručuje demokracii.

2.4 Evropský Soudní dvůr

Zajišťuje respektování práva při aplikaci smluv a sekundární legislativy. Formuje tak právní řád Evropské unie, jenž je nadřazen národním zákonodárstvím. Jeho rozhodnutí závazně platí pro celou Unii, vymezuje je však komise. Vystupuje jako soud ústavní, správní, občanský i rozhodčí. Plní také „úkoly mezinárodně právní povahy“. Rozhoduje jen v o otázkách práva Společenství. První fáze jednání je písemná, druhá ústní a veřejná. Generální advokát Soudu doporučí rozhodnutí. To sice respektované být nemusí, ale většinou se tak děje.

Součástí ESD je i Tribunál první instance. Ten řeší žaloby jiných subjektů než těch výše jmenovaných.

V síni zasedají členové všech hlavních členských států a institucí, a to v plénu nebo v senátech. Soudci a generální advokáti se jmenují na šest let. Zasedají po čtyři dny v týdnu a pracují společně s vynikajícími právníky pro judikaturu, spisy a usnesení. Oficiální soudní jazyk francouzštinu samozřejmě také ve veškerých aktech překládají do všech oficiálních jazyků Evropské unie. Členský stát lze pokutovat, pokud se nepodřídí rozhodnutí soudu.

3 Přípravy na členství v EU

Jako první krok při přípravě ČR na vstup do EU bylo zpracování Národního programu přípravy ČR na členství v EU. První verze vyšla již v roce 1999. Tento program se zaměřuje na krátkodobé a střednědobé priority a způsob, jakým jich hodlá vláda dosáhnout a jak mají být zabezpečeny. Roku 2000 byla schválena rozšířená verze

Národního programu přípravy ČR na členství v EU. Hlavní část se zaměřuje na legislativní kroky a posléze program pojednává o přizpůsobení se podmínkám vnitřnímu trhu Společenství. Tento program je třeba považovat za flexibilní s možností vyskytnutí jisté odchylky v dodržování a stanovení priorit. Výskyt možných odchylek by neměl Národní program zpochybnit.

K členství ČR nepřistupuje nahodile. Hlavní oblasti, na které se ČR soustředí je prohlubování demokratického systému v ČR, ekonomická a sociální soudružnost, regionální politika, transpozice práva Evropských společenství do právního řádu ČR, aplikace a vynucování práva, reforma a zdokonalení veřejné správy a soudnictví a další oblasti. Hlavní zaměření je na přípravu integrace vnitřního trhu EU. Rostoucí pozornost je věnována komunikační strategii vlády o evropských záležitostech.⁶

Vztahy mezi ČR a Evropskou unií rostou hlavně v rámci obchodu. V roce 1998 vzrostl vývoz EU do ČR oproti roku 1997 z 15,8 na 17, 1 mld. Eur a dovoz EU do ČR se zvýšil z 11, 8 na 14, 7 mld. Eur.. Hlavními skupinami vývozu byly stroje a elektrická zařízení, dopravní zařízení a základní kovy a průmyslové výrobky. Obchod s Unií tvořil 60 % českého zahraničního obchodu v té době. Ještě před vstupem zahájila ČR antidumpingová vyšetřování proti společnostem z EU.⁷ Toto vše probíhalo ještě před vstupem naší republiky do EU, nyní tato čísla týkající se vývozu a dovozu podle mého názoru značně vzrostla i díky různým výhodám tohoto členství a čtyřem svobodám trhu, které jsou pro nás nyní snadněji dostupné.

Z hodnocení Evropské komise vyplývá, že Českou republiku můžeme považovat za fungující tržní ekonomiku, která je schopna se v nadcházející době vyrovnat s konkurenčními tlaky a tržními silami uvnitř Unie za předpokladu, že bude pokračovat a dokončí realizaci strukturálních reforem.⁸ Myslím si, že v současné době v období krize se ekonomika s konkurenčními tlaky vyrovnává příznivě a udržuje si svou stabilní pozici. Ovšem nikdo neví, jak bude současné krize pokračovat a jaké následky sebou přinese.

⁶ PAJAS, P, ROSSITER, T. *O Evropské unii*. Praha : Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 2000. str. 167-172.

⁷ MASOPUST, Z. *Pravidelné zprávy Evropské komise za rok 1999 : O České, Maďarské, Polské a Slovenské republice*. 1. vyd. Praha : Ústav mezinárodních vztahů, 2000.str. 14.

⁸ EVROPSKÁ KOMISE. *Česká republika v hodnocení Evropské komise 2000*. Praha : Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 2000. str. 36.

„Česká republika vykazuje charakteristické rysy demokracie, má stabilní instituce, které zaručují zákonnost, dodržování lidských práv a respektování a ochranu menšin“⁹ V porovnání s ostatními členskými státy a kandidátskými státy si myslím, že náš stát ve všech ohledech týkající se ekonomiky zastupuje zlatý střed.

4 Podnikání v Evropské unii

Vysvětlení původu rozdílů v úrovni bohatství, které nás napadne i bez sebemenší znalosti ekonomických teorií, zřejmě bude, že větším bohatstvím oplývá ten, kdo je více obdarován přírodou. Je-li jednotlivec nadán schopnostmi, které mu umožňují výjimečně snadným způsobem přetvářet vnější prostředí do žádoucí formy, je bohatý již na základě této skutečnosti a jeho bohatství nemůže být teoreticky nijak vysvětleno, nemá z hlediska společenské vědy příčinu. Umí-li postavit dům lusknutím prstu, bude bohatší než ten, jehož schopnosti jsou mnohem konvenčnější. Totéž platí i v případě přírodních zdrojů a ekonomického bohatství. Pokud někdo žije v prostředí, kde se vše, co si přeje, volně leží v jeho blízkosti, je bohatší než člověk, jenž musí nákladně vše potřebné hledat či vyrábět. Jedinec může zapojit více svých jednotek přírodních zdrojů, může zlepšit technologii, kterou používá – uspořádat dané přírodní zdroje účelněji, či konečně může investovat do lidského nebo fyzického kapitálu.¹⁰

Evropská komise stanovuje pro vymezení SME tři základní kritéria, a to:

- 1) počet zaměstnanců
- 2) roční obrat nebo roční bilanci a za 3) nezávislost

Každý podnik má své výhody a nevýhody, mezi ty základní výhody malých firem patří jejich operativní rozhodování, kde mohou i zároveň provádět relativně rychle technologické změny a měnit sortiment výroby.

U velkých firem jsou to většinou nízké výrobní náklady spojené s hromadností produkce. Velké firmy a jejich monopolní postavení jim umožňuje manipulovat

⁹ MASOPUST, Z. *EU : Agenda 2000*. Praha : Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 1999. str. 27.

¹⁰ LIPKA, D. *Teorie růstu a relevantnost současné makroekonomie*. Praha : VŠE, 2004. str. 2-3.

s cenou, ale také výrazně ovlivňovat vývojové trendy při výrobě. Pro velké firmy je snazší získat úvěr u bank, bývá odolnější vůči výkyvům ekonomiky.

Každá firma má své cíle, základním cílem všech podniků je dosáhnout na základě působení vstupů (práce zaměstnanců, kapitálu a půdy) co největších výstupů (výrobků a služeb), které se jinak dají vyjádřit jako zisk firmy. Hlavním cílem je tedy maximalizace zisku, dosažení tohoto cíle je podmíněno splněním cílů odvozených, mezi které patří:

- přežití
- maximalizace tržeb
- konkurenceschopnost, v rámci které usiluje o minimalizace vlastních nákladů.

Vliv na tyto cíle má i snaha o dosažení cílů dílčích mezi, které patří inovace, propagace či organizace uspořádání.¹¹

Společenská zodpovědnost podnikání je pojem, kterým vyjadřuje firma své závazky vůči ostatním. Mezi ně patří zaměstnanci společnosti, ale i akcionáři. Je velmi důležité jednat podle zákona a také to, že platnost závazků firmy je všeobecná, převažuje nejen povinnost vůči akcionářům, ale vztahuje se i na ostatní sociální skupiny, jakými jsou spotřebitelé, zaměstnanci, dodavatelé a sousedící komunity. K definování společenské zodpovědnosti přispěly asociace podnikajících firem, mimovládní organizace a Evropská unie, která považuje společenskou zodpovědnost v podnikání za jeden z nástrojů potřebných na dosažení Lisabonské strategie.¹²

5 Malé a střední podniky

Evropská komise konstatovala, že Česká republika nemá problémy s akceptací opatření Společenství týkající se malých a středních podniků, politika ČR směrem k těmto podnikům a turismu je již do značné míry v linii s opatřeními Společenstvím. Předpokládá se, že se ČR nebude setkávat s těžkostmi při zavádění opatření

¹¹ KRAFT, J., et al. *Ekonomie 1*. Liberec : Technická univerzita, 2007. str. 129-132.

¹² BUSSARD, A., et al. *Spoločensky zodpovedne podnikanie*. prekl. Viera Antalíková. Bratislava : Nadácia Integra, 2003. str. 6.

Společenství v tomto směru, a že má dostatečné administrativní kapacity pro tento účel. Malé a střední podniky u nás jsou definovány zákonem č. 299/1992 Sb. o státní podpoře malého a středního podnikání. Jsou vymezeny jediným kritériem, tj. počtem nejvýše 500 zaměstnanců. V rámci přibližování legislativy k podmínkám Unie, bylo od roku 1997 zavedeno pro účely státní podpory kritérium stanovené Doporučením Evropské komise č. 96/280/EC ze dne 3. 04 1996 týkající se definice malých a středních podniků. Toto doporučení stanovilo hranici méně než 250 zaměstnanců a k datu přijetí republiky do Unie bylo stanoveno třetí ekonomické kritérium.¹³

Pravidla soutěže platná pro podniky stanovuje Hlava V Smlouvy o založení Evropského společenství. Smlouva stanovuje zákaz uzavírání dohod podniků v hospodářské soutěži, to znamená, že podnikům v hospodářské soutěži se zakazují dohody, a zakazuje rovněž jednání ve vzájemné shodě, které by vedlo k ovlivnění obchodu mezi členskými státy a následkem tohoto jednání by bylo vyloučení, omezení soutěže na společném trhu. Mezi další podmínky například patří omezování nebo kontrolování výroby, odbytu a technického rozvoje či investice.¹⁴

6 Podpora malého a středního podnikání¹⁵

Malé a střední podniky se podílejí na dynamice ekonomiky města. Hrají neocenitelnou úlohu při revitalizaci území podpory procházejícího přeměnou včetně zvýšení počtu nových pracovních příležitostí. Podpora podniků v rámci Cíle 2 se tak stane součástí komplexního řešení potíží města ve vybraných segmentech jeho území, a tím také přispěje k naplnění strategického cíle vytváření polycentrické struktury města. Zvláštní pozornost bude věnována revitalizovaným průmyslovým územím, sídlištím a jejich okolí.

¹³ EU : *Národní program přípravy ČR na členství v EU 1999*. Praha : Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 1999. str. 139-140.

¹⁴ EVROPSKÁ KOMISE, L. *Smlouva o Evropské unii : Smlouva o založení Evropského společenství*. Praha : VICTORIA PUBLISHING, 1994. str. 77.

¹⁵ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ . *Podpora malého a středního podnikání : Příznivé podnikatelské prostředí - Opatření 2.2* [online]. 1997-2009 , 18.02.2005 [cit. 2009-04-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/jpd-2/podpora-maleho-a-stredniho-podnikani/1001140/24068/>>.

Zaměření

Pozornost je zaměřena i na vazby Prahy s okolním regionem Střední Čechy. Podporovány budou aktivity vedoucí k vytvoření nových nebo rozšíření současných kapacit zabývajících se nejmodernějšími technologiemi a bude tak posilována pozice podniků jako jednoho z rozhodujících činitelů inovačního procesu. Projekty budou proto zaměřeny také na budování sítí a progresivních forem podnikatelské spolupráce, na posílení průmyslových a obchodních sdružení a kooperačních řetězců i na marketing a prezentační aktivity. Vedle přímé investiční podpory bude nezastupitelnou součástí i tzv. „soft aid“ poskytovaná jednotlivým firmám a vedoucí zejména k rychlému přijímání inovací (nových technologií, hi-tech výroby atd.). Součástí podpory v rámci tohoto opatření bude zlepšení přístupu podnikům k půjčkám, záručním a rizikovým fondům. Zlepšování podnikatelského prostředí se bude opírat o cílenou pomoc při vytváření transparentního a otevřeného prostředí pro podnikatele.

Ke konkretizaci aktivit realizovaných v rámci tohoto opatření se využijí rovněž výstupy z projektu BRIS (Bohemian Regional Innovation Strategy) podporovaného Evropskou komisí. Projekt byl dokončen v roce 2004.

V oblasti cestovního ruchu projekty prioritně podporují zvýšení atraktivity vybraného území a tím celé Prahy s pozitivními dopady do výkonnosti pražské ekonomiky a s omezením některých zátěží, které cestovní ruch přináší. Hledisko udržitelnosti rozvoje se v tomto případě stane jedním ze základních aspektů výběru projektů.

Při přípravě programů podpory podniků bude nutno počítat s multikulturním prostředím, což se zřetelněji projeví po vstupu do Evropské unie. Řada projektů bude realizována současně s postupným otevíráním trhu práce, zaměstnáváním zahraničních pracovníků a dalšími změnami v oblasti lidských zdrojů, které ovlivňují celkovou situaci v podnikatelském prostředí. Jedním z důležitých kritérií výběru konkrétních akcí je rovnost příležitostí pro ženy a muže. Příslušné projekty budou proto koordinovány s aktivitami realizovanými v rámci JPD 3, případně dalšími operačními programy.

Operační cíle

- změnit ekonomický profil strukturálně nejpostiženějších částí města a dalších vybraných území, které vyžadují podporu, zejména zlepšit ekonomickou výkonnost a perspektivu růstu malých a středních podniků na tomto území zřizováním kapacit výroby a služeb odpovídající oborové struktury a standardů kvality
- využít inovačního potenciálu města pro rozvoj vybraného území (při sledování i širších –nadregionálních efektů posilujících ekonomický význam i jiných regionů v České republice)
- vytvářet sítě a využívat progresivní formy podnikatelské spolupráce, posílit činnost průmyslových a obchodních sdružení a kooperačních řetězců
- zlepšit kvalitu podnikatelského prostředí, a to zejména pro sféru malého a středního podnikání s využitím předností podniků pro rychlou aplikaci inovačního procesu
- využít maximálně místních zdrojů a především pracovních sil
- zlepšit fyzické prostředí vybraného území a více využívat jeho hmotné základny (infrastruktury, objektů apod.)
- zkvalitnit prezentaci potenciálu a zlepšit tržní orientaci kategorie podniků
- doplnit a zvýšit úroveň sítě profesionálních podpůrných služeb a zlepšit přístup ke službám pro podporu podnikání a jejich financování
- zvyšovat odbornou úroveň pracovníků všech kategorií a zvýšit atraktivitu vybraného území pro cestovní ruch
- výrazně zvýšit úroveň spolupráce se sousedním regionem NUTS 2 Střední Čechy

Cílové skupiny

- podnikající fyzické a právnické osoby (zejména malé a střední podniky) a podnikatelská sdružení
- instituce správy města (jeho částí) a městem zřízené a založené organizace
- organizace sféry podnikatelských služeb, vzdělávání výzkumu a vývoje (informační, poradenské, školicí atd.)

- nestátní neziskové organizace
- zahraniční a domácí investoři s kapitálovou účastí na aktivitách ve vybraném území a také obyvatelé a návštěvníci hl. m. Prahy

6.1 Příznivé podnikatelské prostředí

V jeho rámci budou podporovány individuální projekty ekonomických subjektů, které svým charakterem nepatří do skupiny MSP, ale přispívají k rozvoji vybraného území. Výdaje budou směřovat jak do oblasti přímých hmotných investic, tak u velké části akcí budou majoritními výdaje náležející do sféry neinvestiční, resp. nehmotných investic.

Podpora bude zaměřena na:

- pořízení provozních objektů a zařízení pro činnosti, které jsou v souladu s funkčním vymezením daného území, které naplňují cíle opatření (vč. nových pracovních příležitostí),
- investice do objektů a zařízení, která budou zajišťovat pracovní příležitosti pro obyvatele, jimž hrozí sociální exkluze a jejichž investorem není MSP (např. chráněné dílny, logistická střediska organizací s péčí o handicapované, základny veřejných prací),
- výstavbu (zřizování) informačních a poradenských, příp. specializovaných školicích středisek pro zaměstnance a řídicí pracovníky (s prioritním zaměřením na inovační procesy a transfer nových technologií, marketing a propagaci ekonomického potenciálu vybraného území),
- zajištění kapacit v oblasti aktivní politiky zaměstnanosti,
- nákup služeb spojených s rozvojem organizace; zajištění propagačních a marketingových akcí v tuzemsku i zahraničí pro potřeby organizací (mimo MSP), - projekty přispívající k řešení ekologických zátěží, - výstavbu (zřizování) informačních turistických center,
- realizaci infrastruktury v oblasti cestovního ruchu (vč. obnovy a rekonstrukce vybraných památek a památkových objektů bezprostředně sloužícím turistice a investic do bezpečnostních technologií),

- vytváření a provoz komunikačních sítí v rámci multiodvětvových podnikatelských sdružení (např. hospodářská komora) a specializovaných oborových organizačních struktur (profesní nebo oborová sdružení a spolky, cechy, klastery),
- přípravu projektů na úrovni městské správy a vrcholových podnikatelských struktur (např. hospodářská komora) podporující otevřenost podnikatelského prostředí a preferenci vybraného území.

6.2 Unie malých a středních podniků ČR¹⁶

Unie malých a středních podniků ČR (SME UNION Czech Republic) je oficiálním zástupcem českých malých a středních podniků při Evropské unii, zejména při Evropském parlamentu. Cílem unie je sjednotit všechna česká podnikatelská sdružení, aby mohla jejich jménem vytvářet tlak na zlepšení podnikatelských podmínek u českých i evropských veřejných činitelů.

Prostřednictvím Evropské unie malých a středních podniků ČR budou moci podnikatelská sdružení společně komunikovat s orgány Společenství. V rámci své činnosti se hodlá aktivně zasazovat o podporu svobodného podnikání, odstraňování byrokratických překážek bránící hospodářskému rozvoji a ochrany hospodářské soutěže v ČR a Evropské unii. Hlavním cílem je reforma právního rámce pro malé a střední podnikatele v ČR a na území celé EU, zejména odstranění diskriminačních opatření ve volném pohybu osob a poskytování služeb a dále uplatnění plné liberalizace vnitřního trhu Evropské unie při dodržování ochrany hospodářské soutěže. Mimo to bude malým a středním podnikům poskytovat rady a pomoc, pokud se setkají s neoprávněnými zásahy ze strany jiných členských států či institucí Evropské unie.

¹⁶ BUSINESSINFO.CZ. *Unie malých a středních podniků ČR* [online]. 1997-2009 , 27.04.2006 [cit. 2009-04-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/male-a-stredni-podnikani/unie-malych-a-strednich-podniku-cr/1000503/40339/>>.

6.2.1 Historie

Tato unie malých a středních podniků ČR (SME UNION Czech Republic) byla registrována jako občanské sdružení podle zákona 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů. Registrace byla provedena MV ČR pod č.j. VS/1-1/63 326/06-R dne 24.2.2006. Sdružení je dobrovolným, nevládním a neziskovým sdružením fyzických a právnických osob, které spojuje zájem o zlepšování podnikatelského prostředí, o zvyšování konkurenceschopnosti českých malých a středních podniků a o prosazování zájmů českých malých a středních podniků v České republice a Evropské unii.

Unie malých a středních podniků ČR je řádným členem Evropské unie malých a středních podniků – SME UNION, ekonomického a podnikatelského sdružení založeného v roce 1996 členy podnikatelských skupin spojených s členskými politickými stranami Evropské lidové strany (EPP). Jeho nejdůležitější úlohou je reformovat právní rámec pro malé a střední podnikatele na území celé Evropské unie a podporovat a reprezentovat zájmy malých a středních podnikatelů, kteří svojí zodpovědností, angažovaností a ochotou snášet rizika jsou motorem evropské ekonomiky a hlavním faktorem při řešení snižování nezaměstnanosti a zabezpečení trvalého hospodářského růstu. Unie malých a středních podniků ČR zastupuje zájmy českých malých a středních podniků při Evropské unii, zejména při Evropském parlamentu.

6.2.2 Cíle

V rámci Evropské unie

- vytváření platformy pro rozvoj spolupráce mezi MSP ČR a evropskými institucemi, zejm. Evropským parlamentem;
- vytváření platformy pro rozvoj spolupráce mezi MSP ČR a MSP v členských státech EU;
- odstranění diskriminačních omezení v oblasti volného pohybu osob a poskytování služeb;

- provádění monitoringu uplatňování principu volného pohybu zboží ve všech státech EU;
- poskytování poradenství a pomoci MSP ČR při neoprávněném postupu orgánů jiných členských států EU nebo institucí EU;
- zavedení úplné liberalizace trhu při současném přísném dodržování pravidel ochrany hospodářské soutěže.

V rámci ČR

- zapojení malých a středních podniků do výzkumu, vývoje a inovací;
- zavádění principů znalostní společnosti v praxi těchto podniků;
- spolupráci MSP a akademických ústavů;
- zavádění moderních organizačních, řídicích a marketingových postupů v podnicích.
- politiku rovných příležitostí a odstraňování všech forem diskriminace v podnikatelském prostředí;
- posilování spolupráce mezi podniky a velkými společnostmi;
- zavádění e-služeb ve veřejném i soukromém sektoru v ČR;
- zlepšování podmínek pro rozvoj malého a středního podnikání v ČR:
 - prosazování jednoduchého a transparentního legislativního prostředí;
 - zlepšení vymahatelnosti práva;
 - prosazování flexibilní pracovně-právní legislativy;
 - snižování daňového a sociálního zatížení MSP;
 - zjednodušování administrativních formalit spojených s procesem zakládání nového a likvidaci neprosperujícího podnikatelského subjektu;
 - zavedení regulace lobbyingu do české legislativy podle mezinárodně uznávaných standardů
 - dodržování etických zásad v podnikání.

Výše uvedených cílů hodlá SME UNION dosahovat

- úzkou spoluprací s mezinárodními a českými státními institucemi ovlivňujícími svou činností podnikatelské a obecně ekonomické prostředí v ČR a EU;
- pravidelnou komunikací s veřejnými činiteli, kteří mohou z titulu výkonu své funkce napomoci prosazování výše uvedených cílů v praxi;
- koordinací svých aktivit s jinými, českými i zahraničními, profesními a oborovými sdruženími, asociacemi a společnostmi;
- předkládáním legislativních návrhů směřujících k realizaci výše uvedených cílů;
- důslednou obhajobou zájmů MSP při všech jednáních s třetími stranami

6.3 Podpora malých a středních podniků v ČR

6.3.1 Podpora malých a středních podniků v ČR v roce 2007¹⁷

Programy, které podporují výše zmíněnou spolupráci podniků jsou neustále nahrazovány novými a novými. Vláda České republiky schválila 12. prosince 2006 usnesením č. 1425 Národní programy podpory malého a středního podnikání s platností na rok 2007. Jsou to programy TRH, CERTIFIKACE, DESIGN, ALIANCE a VÝVOJ. Programy reagují na aktuální potřeby rozvoje malých a středních podniků v České republice a v roce 2007 budou společně s programy Operačního programu podporovat projekty malých a středních podniků.

Program TRH: Cílem tohoto programu je usnadnit v rámci hlavního města Prahy přístup k externímu financování pro projekty začínajících podnikatelů a také realizaci podnikatelských projektů malých a středních podnikatelů zaměřených na investice a zvyšovat tak konkurenceschopnost těchto podnikatelů. Podpora je poskytována jako bezúročný úvěr, zvýhodněná záruka s finančním příspěvkem k zaručovanému úvěru, nebo jako zvýhodněná záruka. První dvě formy se však týkají pouze drobných

¹⁷¹⁷MINISTERSTVA PRŮMYSLU A OBCHODU. *Národní programy podpory malého a středního podnikání* [online]. 2007, 28.5.2007 [cit. 2009-04-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.brno.cz/index.php?nav02=6697&nav01=112&nav03=8238>>.

podnikatelů, mohou se vyšplhat až na 90% předpokládaných výdajů, u fyzických nebo právnických osob s jediným společníkem je to maximálně 750 000 Kč, pro právnickou osobu svíce společníky maximálně 1,5 milionu Kč. Splatnost je určena na sedm let. Záruky se týkají úvěrů do 1,5 milionu Kč, tedy maximálně 80% jistiny. Podmínkou pro poskytnutí financí je realizace projektu na území hlavního města Prahy. Nelze kombinovat s žádným jiným programem.

Některé podmínky, které v tomto programu musí žadatel splňovat jsou:

- méně než 250 zaměstnanců – včetně podniku s vlivem nad 25 %, nezávislost podniku
- čistý obrat za poslední účetní období u malého podniku do 250 ml. korun a u středního do 1450 ml. korun nebo aktiva u malého podniku do 180 ml. korun a u středního podniku do 980 ml. korun (stačí splnit buď aktiva nebo čistý obrat)
- vypořádání závazků vůči finančnímu úřadu, ČSSZ, Celní správě, Pozemkovému fondu, Fondu národního majetku a Státnímu fondu životního prostředí
- realizace projektu na území ČR.¹⁸

Program CERTIFIKACE: Tento program umožňuje podnikatelům získat dotaci ve výši 50% na náklady spojené s vybudováním a certifikací systému managementu kvality a/nebo environmentu podle norem ISO. Program CERTIFIKACE je určen pro vybrané obory podnikání a v roce 2007 do nich patří i oblast ubytovacích a stravovacích služeb, služby pravidelné a nepravidelné dopravy a též služby cestovních kanceláří a agentur. Výše finančního příspěvku na získání certifikátu se obvykle pohybuje mezi 100 – 300 tisíci Kč. Narozdíl od ostatních programů, příjem certifikátů zde není omezen. V rámci záruky za návrh do výběrového řízení se vyplácená čísla staví mez 50 000 – 5 milionů Kč.

Program DESIGN: „Program napomáhá zvýšení konkurenceschopnosti malých a středních podnikatelů tvorbou špičkového designu, který zvyšuje konkurenční schopnost průmyslové produkce, ovlivňuje tvorbu pracovního a životního prostředí, podílí se na zvyšování úrovně hmotné kultury společnosti a ve svých důsledcích spoluvytváří životní styl. Cílem programu je poskytovat podporu malým a středním

¹⁸ ŠEVČÍK, P., et al. *Jak získat peníze od státu, bank a EU*. Praha: NEWFINANCES, 2004. str. 6-7.

podnikatelům při začleňování designu do jejich podnikatelské strategie, napomáhat při výběru vhodného designéra, vytvořit podmínky pro účinnou spolupráci designéra s podnikatelem, přispět na úhradu finančních nákladů na vytvoření autorského díla a propagovat takto vzniklé nové produkty s kvalitním designem. Dotace se může požadovat do 50% nákladů na zajištění služeb designerství a poradenství s charakterem průmyslové a řemeslné výroby, obchodu nebo služeb. Podmínkou je respektování autorskoprávní ochrany.

Program ALIANCE: Tento program podporuje mezinárodní marketingové aktivity aliance, tj. minimálně tří malých a středních spolupracujících a doplňujících se podnikatelů, prosazuje spolupráci se zahraničím a konkurenceschopnost. Zejména se jedná o tyto podporované aktivity: a) zpracování studie vstupu sdružení na konkrétní zahraniční trh s výstupem konkrétních aktivit a potenciálních zákazníků, b) zpracování marketingových cizojazyčných materiálů aliance, c) prezentace aliance na veletrzích a výstavách. Finanční dotace dosahuje maximální výše 50% výdajů projektu, tedy 2 milionu Kč. Není možné je využít v kombinaci s dotacemi z jiných evropských projektů.

Program VÝVOJ: Program podporuje účast malých a středních firem na 7. rámcovém projektu zaměřeném na zvýšení konkurenceschopnosti. Motivuje tak k větší aktivitě na projektech Evropské unie. O dotaci může požádat ten, kdo se aktivně účastnil na projektu. Její maximální výše je 100-250 tisíc Kč, podle druhu poskytovaných služeb se pak pohybuje mezi 50 a 75 procenty ustatelných nákladů.

6.3.2 Další programy

Dne 25. dubna 2007 tak vyhlásilo Ministerstvo průmyslu a obchodu program POTENCIÁL, zaměřující se na posilu veškerého výzkumu, vývoje a inovace u firem jakožto důležité součásti každého podniku, ať již malého či středního. Dotace ve výši 1 – 75 milionů Kč se tak týkají center výzkumu, vývoje a inovace v oblasti průmyslu, ať již staveb, strojů nebo jiných potřebných zařízení. Mezi podmínkami pro získání financí je situování objektu mimo území hlavního města Prahy a samozřejmě vlastnictví daného

objektu, pro nějž bude dotace poskytována. Jedná se o program, který nesmí být doplněn financemi z žádného jiného setrvávajícího programu.¹⁹

A. To samé ministerstvo vyhlásilo dne 29. června 2007 tři programy:

Program PROGRES s cílem poskytnout podřízený úvěr, případně i s finančním příspěvkem, pro uskutečnění rozvojových plánů daných podniků. Vedlejším produktem celé akce má samozřejmě být zvýšená zaměstnanost v dané oblasti, tj. v podnikatelské sféře ekonomické činnosti, vyjma zpracovatelského průmyslu (výrobky tzv. Společné zemědělské politiky). Maximální výše úvěru činí 25 milionu Kč, úroková sazba je v tomto případě pevná – 3 %. Finanční příspěvek pak dosahuje maximálně deseti procent z celého úvěru. Projekt je opět omezen pouze na území České republiky kromě území hlavního města Prahy. Nelze kombinovat s jiným programem.²⁰

Program ZÁRUKA pomáhající malým a středním podnikům zvýhodněnými zárukami, případně i s finančním příspěvkem, k realizaci jejich záměru v oblasti investic a konkurenceschopnosti. I tento program se týká ekonomického odvětví našich podniků. Záruka, ať již s nebo bez příspěvku, může dosahovat až 80% jistiny, výše finančního příspěvku se pak týká cca 4% záruky, podnikatel hradí část ceny záruky ve výši 0,1-0,3% z výše záruky. Stejně jako u programu PROGRES se úvěry nevztahují na Společnou zemědělskou politiku, ovšem tento program je kombinovatelný jak s českými, tak se zahraničními programy.²¹

Program START, který je vynikající oporou pro podnikatelské začátečníky, tedy pro ty, kdo vstupují do podnikatelské sféry buď jako skuteční nováčci, nebo po delší pauze. Bezúročný úvěr či zvýhodněná záruka s finančním příspěvkem se tak stává odrazový můstek pro přijetí na evropský trh. Jeden podnikatel však může čerpat pouze jednu z podpor, a to pouze na jeden projekt. Navíc se program týká jen drobných podnikatelů. Finanční výpomoc tak může dosahovat až 90% z předpokládaných výdajů na uzpůsobení projektu, avšak splacena musí být do sedmi let. Do třetice vyhlásilo

¹⁹ MPO. *Program podpory POTENCIÁL* [online]. 2005 [cit. 2009-04-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.mpo.cz/dokument39247.html>>.

²⁰ MPO. *Program podpory PROGRES* [online]. 2005 [cit. 2009-04-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.mpo.cz/dokument31893.html>>.

²¹ MPO. *Program podpory ZÁRUKA* [online]. 2005 [cit. 2009-04-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.mpo.cz/dokument31899.html>>.

Ministerstvo průmyslu a obchodu omezení na ekonomickou podnikatelskou činnost vyjma výrobků Společné zemědělské politiky.²²

6.3.3 Podpora malých a středních podniků v ČR v letech 2008 - 2009²³

Pro podporu programů vytváří členské státy operační programy. Tyto programy jsou dokumenty schválené Evropskou komisí, které jsou určeny pro realizaci Rámce podpory Společenství. Obsahují soubor priorit, zahrnujících víceletá opatření a mohou být financovány z jednoho nebo více fondů, z jednoho nebo více různých stávajících finančních nástrojů a Evropské investiční banky. Podle zaměření programů se jedná o sektorové nebo regionální programy.²⁴

Pro využívání prostředků ze strukturálních fondů EU v programovacím období 2007 - 2013 připravilo MPO nový Operační program Podnikání a inovace, schválený Evropskou komisí dne 3. prosince 2007. schválen Evropskou komisí. Program byl připraven v gesci MPO a schválen vládou ČR dne 15. listopadu 2006 (usnesení č. 1302). Na počátku roku 2008 byla zveřejněna konečná verze OPPI z listopadu 2007.

Operační program Podnikání a inovace je základním programovým dokumentem resortu průmyslu a obchodu pro čerpání finančních prostředků ze strukturálních fondů EU v letech 2007 — 2013. Za základ byly vzaty principy tzv. Lisabonské strategie, jejímž cílem dosažení vyššího hospodářského růstu a zaměstnanosti, aniž by byly porušeny jakýmkoliv způsobem principy udržitelného rozvoje.

OPPI rozpracovává významnou část strategického cíle Národního strategického referenčního rámce ČR na léta 2007 — 2013 "Konkurenceschopná česká ekonomika", přičemž vychází z hlavních strategických dokumentů ČR, mezi něž patří např. Strategie hospodářského růstu, Strategie regionálního rozvoje atd. Podmínkou je, aby byl

²²MPO. *Program podpory START* [online]. 2005 [cit. 2009-04-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.mpo.cz/dokument31887.html>>.

²³MPO. *Operační program Podnikání a inovace (OPPI) 2007 - 2013* [online]. 2005 [cit. 2009-04-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.mpo.cz/dokument12175.html>>.

²⁴ TSAPIKIDOU, Danaí G., et al. *Průvodce fondy EU pro neziskové organizace*. Praha : Nadace rozvoje občanské společnosti, 2003. str. 74.

v souladu se Strategickými obecnými zásadami Společenství pro hospodářskou, sociální a územní soudržnost na období let 2007 — 2013. Při jeho tvorbě byl respektován princip partnerství. Návrhy byly průběžně projednávány a diskutovány s ostatními resortními ministerstvy, se zástupci hospodářských a sociálních partnerů a dalšími zainteresovanými stranami.

Globálním cílem OPPI je zvýšit do konce programovacího období konkurenceschopnost české ekonomiky a přiblížit inovační výkonnost sektoru průmyslu a služeb úrovni předních průmyslových zemí Evropy.

OPPI je zaměřen na zvýšení konkurenceschopnosti sektoru průmyslu a podnikání, udržení přitažlivosti České republiky a jejích regionů a měst pro investory, na podporu inovací, urychlené zavádění výsledků výzkumu a vývoje do výrobní sféry, a to zejména stimulací poptávky po výsledcích výzkumu a vývoje, na komercializaci výsledků výzkumu a vývoje, na podporu podnikatelského ducha a růst hospodářství založeného na znalostech pomocí kapacit pro zavádění nových technologií a inovovaných výrobků a také nových informačních a komunikačních technologií.

6.3.4 Evropský týden malého a středního podnikání²⁵

Evropská komise pořádá v letošním roce 2009 první Evropský týden malého a středního podnikání (MSP). Jeho cílem má být informovat malé a střední podniky o možnostech podpory jejich aktivit na evropské i národní úrovni a povzbudit více lidí k zahájení podnikání. Evropský týden MSP byl oficiálně vyhlášen na období od 6. do 14. května 2009. Zahájen bude v Bruselu dne 6. května 2009, ovšem naprostá většina akcí se bude konat v jednotlivých členských státech EU. Slavnostní zakončení spolu s vyhlášením Evropských cen za podnikání a Konferencí o malém a středním podnikání se uskuteční během českého předsednictví ve dnech 13. a 14. května 2009 v Praze. Evropský týden MSP bude zastřešující kampaní pro aktivity, které se budou konat po celé Evropě. K cílovým skupinám patří široká veřejnost, mladí lidé, podnikatelé a veřejná správa.

²⁵MPO. *Evropský týden malého a středního podnikání* [online]. 2005 , 10.11.2008 [cit. 2009-04-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.mpo.cz/zprava52305.html>>.

Jelikož je Evropský týden MSP příležitostí pro prezentaci aktivit na podporu MSP a potenciálních podnikatelů, vyzývá Evropská komise podnikatelské svazy a asociace a všechny zainteresované subjekty na národní, regionální a lokální úrovni, aby v rámci Evropského týdne MSP uspořádaly v průběhu celého roku 2009 akce propagující své aktivity v této oblasti. V případě zájmu o organizaci akcí v rámci Evropského týdne MSP stačí vyplnit formulář v českém a pokud možno též v anglickém jazyce, který je ke stažení na internetu.

6.4 Ženy - podnikatelky v Evropské unii²⁶

Jak již bylo řečeno, od poloviny osmdesátých let se Společenství snaží podporovat rozvoj malých a středních podniků. Tohoto odvětví se týká i program, který s ním zdánlivě nemá nic společného. Jedná se o program na odstranění jakýchkoliv nerovností mezi muži a ženami, tedy i nerovností mezi podnikateli a podnikatelkami.

První pokusy o tuto „reformaci“ podnikatelství Evropské unie se konaly formou seminářů a konferencí, což ale ve své podstatě vedlo k poukázání a nasměrování lidské pozornosti nesprávným směrem, lidé tak mnohem začali rozdělovat podnikatelskou sféru na podnikatele a podnikatelky. Proto nastoupil v polovině devadesátých let výše zmíněný program, který se zabývá touto problematikou z více všeobecného pohledu – z pohledu například krajů či národů.

I tak to ale ženy-podnikatelky nemají v Unii zrovna nejlehčí. Statistiky jasně dokazují, že nové firmy jsou ze 70% prací mužů, zbylých 30% patřících ženám se bohužel „pyšní“ mnohem kratší životností, už z toho důvodu, že je pro ně těžší sehnat dostatek financí. Otázkou k zamyšlení zůstává, zda to není pouze tím, že ženy všeobecně méně riskují, a tak jsou půjčky od bank pro ně vzácnější, vzhledem k tomu, že banky samozřejmě nechtějí nízké částky půjčovat. Navíc ženy-podnikatelky se odmítají obracet na různá informační a poradenská centra, popřípadě vůbec nevědí o jejich existenci. A v neposlední řadě si přiznejme, že naše chápání stále ještě pevně vymezuje hranice mezi tzv. mužskou a ženskou částí podnikání, tedy tím, co by podle

²⁶ ŠMEJKAL, V., et al. *Česká firma v Evropské unii*. Praha : Hospodářská komora ČR, 2003. str. 1-22.

nás měla dělat žena, a co muž. Ženám-podnikatelkám v oblasti služeb či obchodu, se prostě daří o něco lépe.

Naopak výhodou žen je jejich časté podnikání v rámci malých podniků i menších. Pro ně se tak stává aktuální Charta malých podniků Evropského ekonomického a sociálního výboru. Ta si vytyčila tyto požadavky:

- programy pro podnikatele musí odpovídat situaci a potřebám malých podniků
- vzdělávání malých podniků musí odpovídat duchu jejich podnikání a podpořit sociální a ekonomickou hodnotu jejich práce
- příhodnější prostředí pro malé podniky se musí vytvořit zjednodušením přístupu k financím, přehodnocením zákona o bankrotu a zjednodušeným zdaněním
- malé podniky musí mít lepší přístup ke vzdělávání, informacím, výzkumu a inovacím
- musí být pro ně snazší účast na programech, zejména na výzkumu

Tyto zásady platí obecně a samozřejmě i pro ženy podnikatelky.

Evropská unie se proto zhruba před osmi lety rozhodla podpořit výzkumy ohledně celkového pracovního postavení obou pohlaví. „Šlo o témata jak spojit práci a rodinný život, jak dosáhnout uplatnění stejné příležitosti pro muže a ženy, jaké je využívání pracovní doby a vzory využití času podle pohlaví“ Podle posledních z nich si ženy-podnikatelky vydobily v České republice své místo, což se ovšem ještě tak úplně nenechá říct o ženách podnikajících jako fyzické osoby. Právě na ně tak míří rady a informace veškerých evropských center.²⁷

Nábor zaměstnanců do nového pracovního poměru se bude řídit pravidly, která zakazují personálním pracovníkům vyžadovat od potencionálních zaměstnanců jakékoli informace o jejich rodinném zázemí a osobním stavu pod vysokou správní pokutou. Hmatatelně se díky tomu sníží diskriminace žen na trhu práce, pro zaměstnavatele to znamená nepříjemný růst mezd, a to v oborech, které tradičně zaměstnávají ženy. Je

²⁷ Časopis Směr Evropská unie 6/2000, příloha Mezinárodní politiky 12/2000, str. 5

tedy zřejmé, že konkurenceschopnost české ekonomiky, a to i zlepšení podmínek pro zaměstnatelnost budou velmi záviset nejen na hospodářských politikách.²⁸

6.5 Výzkum EIC²⁹

Následujícími kapitolami týkající se dalších výzkumů, ekonomické charakteristiky nových členských států a podnikatelského prostředí České republiky se zabývá Jiří Dvořáček.³⁰

Euro Info Centrum Praha (EIC) se roku 1990 zařadilo mezi poradenská a informační střediska Evropské unie, starajících se o pohodlí malých a středních podniků. Řídí ho Evropská komise. Euro Info Centrum Praha nabízí podnikatelům tyto služby:

- poskytování informací o fungování Unie, jednotného vnitřního trhu a společných institucí
- zprostředkování údajů o podnikatelském prostředí v EU a ČR
- vyhledávání obchodních partnerů, dále zprostředkování obchodních kontaktů při mezinárodních kontraktačních setkáních a obchodních misích
- informace o programech podpory podnikání v EU a ČR
- informace o veřejných zakázkách v zemích EU
- publikace a statistiky – EIC Praha informuje o vydaných publikacích o EU, které také prezenční formou půjčuje ve své knihovně, nebo je zasílá elektronické podobě, jsou-li touto formou k dispozici
- organizace seminářů a vzdělávacích akcí pro podnikatele
- zajištění styku s institucemi a organizacemi poskytujícími informace o EU
- správa a aktualizace internetových stránek
<http://www.euroinfocentrum.cz/enlargement>
- pracovníci EIC Praha odpovídají na jednoduché dotazy telefonicky nebo prostřednictvím e-mailu zdarma, komplexnější dotazy zpracovávají za poplatek

²⁸ FRIČ, P., et al. *Česká soda v Evropské unii : Scénáře strategického chování ČR v EU*. Praha : G plus G, 2004. str. 67.

²⁹ Příloha A

³⁰ DVOŘÁČEK, J., et al. *Strategická analýza vybraných faktorů podnikání v Evropské unii*. Praha : Oeconomica, 2005. str. 4-150.

Euro Info Centrum Praha pořádá různé výzkumy, aby zjistilo názory a postoje českých podnikatelů na Evropskou unii. Na následující straně si uveďme výsledky výzkumu o spokojenosti malých a středních podnikatelů se současným vývojem postavení naší země v Unii. Výzkum zpracovala firma TOP GUN s.r.o. přes externí tazatelskou síť pomocí standardizované rozhovory. Jedná se o výsledek získaný v celkem 340 podnicích daného formátu, a to z odvětví průmyslu, stavebnictví, dopravy, obchodu a služby, tedy těch hlavních v podnikatelské sféře. Tento výzkum následoval řadu dalších jemu podobných v předem vyjetých kolejích a týkal se dvou zásadních otázek – názorů na výhody a nevýhody po vstupu do Evropské unie.

6.5.1 Další výzkumy

Výzkumy týkající se přípravy českých podniků na vstup do Evropské unie se konaly roku 2003 formou dotazníkových šetření. Organizátory byly hlavně fakulty vysokých škol. Výsledky se překvapivě shodovaly ve všech velikostech podniků. Opakované dotazníky z roku loňského potvrdily předvídavost těchto podniků.

Hrozby: růst konkurence, normy EU, růst nákladů, odliv pracovních sil, posilování koruny, hrozba substitučních výrobků, růst požadavků na kvalitu, napodobování produktů, přesuny firem do jiných zemí, neuspokojivý ekonomický vývoj v EU, změna zákaznických postojů a chování.

Přínosy: rozšíření trhu, růst poptávky, výhody společné měny, jednotná legislativa a jednodušší logika, volný pohyb pracovních sil, růst cen na úroveň EU, levná pracovní síla, možnost výběru subdodavatelů, posilování koruny, využití finančních prostředků EU, větší vymahatelnost práva.

Silné stránky podniků: výroba produktů odpovídajících normám EU, kvalifikace zaměstnanců, podíl exportu na celkovém odbytu, nízké náklady, spolupráce se zahraničním partnerem z EU, vlastnictví podniku zahraniční osobou.

Slabé stránky podniků: nedostatečné jazykové znalosti managementu, zastaralé výrobní zařízení, nedostatečné uplatňování marketingu, nedostatečné znalosti o fungování podnikatelského prostředí v EU.

Čím konkurovaly malé a střední podniky v EU (%)

Velikost podniku	0 - 9	10 - 49	50 - 249	Průměr
Cena	47	46	52	47
Vlastní produkt nebo služba	63	68	73	63
Zákaznický servis	75	62	61	64
Poloha - prostředí	23	23	26	23
Jiné	1	1	1	1
Nic	1	1	0	1

6.6 Ekonomické charakteristiky nových členských států³¹

V březnu 2004 vydala Evropská unie prohlášení, že členské státy nedodržují směrnice a normy vydané po Lisabonském summitu, a dokonce je často ani nemají zahrnuté do svých zákoníků. Vše se samozřejmě odrazilo na nesplněných cílech tehdy vytyčených. Celkové ohodnocení vydal v listopadu 2004 W.Kok pod titulem Čelit výzvě. Upozorňuje na nedostatečnou konkurenční schopnost Unie, či na nižší porodnost v jejím rámci v poměru k stárnoucí části obyvatelstva. Řešení vidí částečně v nových členských státech, pokud plán přijmou jako svůj národní.

Základem pro plán vytvořený v Lisabonu byl The Single European Act z roku 1986. Vnitřní trh definuje jako oblast bez vnitřních hranic, ve které je zaručen volný pohyb zboží, osob, služeb a kapitálu. Legislativu schvaluje jako ekvivalentní. Přesto existuje okolo 20 dalších direktiv pro volný pohyb zboží. Opatření Evropské unie se tak prostě nerovnají těm národním, což stojí čas a peníze, použité na novou dokumentaci a výrobní změny.

³¹ Příloha B

Dohled nad propouštěním pouze vhodných výrobků je více než nedostatečný. Přestože existuje Značka EU, testuje se zboží v národních zkušebnách či dokonce pod dohledem jiných států, například USA. To vše vede k možnosti uchycení se čínského trhu v evropských zemích. Evropské ceny jsou tak mnohdy cenově nevýhodné. Nové členské státy znamenají pro unii vždy novou konkurenci. Nutným krokem, jenž následuje, je sladění daní.

Zákon stanovuje vyšší minimální mzdy. Pro srovnání: v roce 2003 se v Lotyšsku jednalo o 123 eur, v ČR o 207 eur a v Lucembursku 1400eur. Rozšíření Unie vedlo k větším rozdílům v nákladech na hodinu práce v jednotlivých zemích.

Rozpočtové deficity a nedokončené reformy veřejných financí – tak se dá charakterizovat skupina nově přistupujících států. Kompenzace se samozřejmě očekává ze strany Společenství. Původní výhoda, totiž levná pracovní síla, postupně ztrácí na účinku. Nejdražší práce se objevuje v naší republice, což jasně vede k omezení investic ze zahraničí.

Přijetí dalších členských států znamenalo pro nově rozšířenou Unii také nutnost vytvoření nové Ústavy. Návrh byl podán v polovině roku, po ratifikaci všech členských států se předpokládá jeho přijetí roku 2009. Zásadním bodem Ústavy je zřízení jednak funkce prezidenta Evropské rady pro zastupování Unie na mezinárodních summitech, ale také funkce unijního ministra zahraničí, společného pro celou „pěťadvacítku“.

Návrh ústavy Evropské unie – rozdělení kompetencí mezi EU a členské státy:

Výlučné kompetence	Měnová politika (Eurozóna) Obchodní politika Celní unie Udržení mořských biologických zdrojů
Sdílené kompetence	"Ostatní" rybolov Zemědělství Doprava Životní prostředí Sociální politika Zaměstnanost Transevropské sítě Stmelování (regionální, sociální, ekonomické) Ochrana spotřebitele Energetika
Programové akce	Výzkum a vývoj Vesmír
Podpora, koordinace, komplementární akce	Průmysl Zdraví člověka Vzdělávání Mládež, sport Kultura Civilní ochrana

Nejvýznamnějším srovnávacím činitelem k Evropské unii je USA, světová ekonomická velmoc se silnou konkurenční schopností. Předstih nám zaručují snad jen členské státy z oblasti Skandinávie, které sice zatěžují vysoké daně, zároveň se však pyšní vysokým počtem obyvatelstva s vysokoškolským vzděláním. Mínusem pro Evropskou unii je pro toto srovnávání ještě stále diferenciovaný vnitřní trh, stejně jako pracovní legislativa, obavy z konkurenceschopnosti, malý venture kapitál nebo například doba a počet úkonů nezbytných k zahájení podnikání. Záporným činitelem

strany druhé, tedy USA, je rychlejší nárůst počtu obyvatel, nepříznivě se projevující na vývoji HDP na obyvatele.³²

6.7 Podnikatelské prostředí České republiky

Celá tato sféra je vnímána s určitou negací pro rozšířenou korupci, nedodržování etiky a špatně vymahatelné právo. Světová banka uvedla v roce 2004 tabulku kvality podnikatelského prostředí nových členských států Evropské unie formou indexů – čím nižší index, tím lepší ohodnocení.

Litva	7,6
Slovensko	9,9
ČR	11,6
Polsko	13
Maďarsko	14
Slovinsko	17

Naproti tomu uvedla také pořadí nejlépe vybavených států z celého světa, co se týče podnikatelského klimatu:

1.	Nový Zéland	11.	Švýcarsko
2.	USA	12.	Dánsko
3.	Singapur	13.	Nizozemsko
4.	Hongkong	14.	Finsko
5.	Austrálie	15.	Irsko
6.	Norsko	16.	Belgie
7.	Velká Británie	17.	Litva
8.	Kanada	18.	Finlandsko
9.	Švédsko	19.	Botswana
10.	Japonsko	20.	Thajsko

Z toho vyplývá, že postavení České republiky v rámci Evropské unie je srovnatelné například s postavením Polska, v rámci celého světa je však naše ekonomika naprosto zanedbatelná. Smutným faktorem však je, že se naše země v těchto tabulkách nezařadila mezi deset zemí, které v roce 2004 prosadily nejvíce podnikatelských reforem. První z nich se totiž uskutečnila až v roce 2005, a to změnami při zápisu do obchodního rejstříku, tedy zjednodušením celého procesu a předáním některých pravomocí notářům. Následující změny například ohledně odvolacích soudů či trestní odpovědnosti právnických osob nám už místo v tabulce schopné zajistit nebyly.

6.7.1 Etika, korupce³³

Světové hospodářství v posledním století vyústilo v jednu z nejvíce ovlivňujících věcí dnešního života – v globalizaci. Původní příčinou ke vzniku tohoto fenoménu byla jednoduše touha po zisku a ekonomickém růstu. A je to právě globalizace, kdo i v Evropské unii částečně ovlivňuje pohyb kapitálu a zboží, stejně jako pracovních sil. Avšak je to také ona, kdo v rámci Společenství vede ke konfliktům mezi firmami. „Globalizační procesy vytvářejí naléhavou potřebu nastolení rovnováhy mezi altruismem a egoismem v planetárním rozměru.“ Záleží na celkové etice těch, kdo se v dané oblasti pohybují, jak například obchod dopadne, tzn. na jejich etickém cítění, na jeho dodržování, na etických zákonech té které země. A to se samozřejmě nepodaří, dokud budeme trpět anonymní výrobce či prodejce, neviditelný majetek, ať již osobní, či firemní, nadnárodní společnosti a aliance, které pro svoji velikost nenesou žádnou zodpovědnost, a následné oslabování národních ekonomik.

Podnikatelská etika je manažery a zástupci firem vnímána jako součást strategie firmy, a to ve stále větší míře. V praxi to znamená, že se jí tyto lidé snaží při rozhodování řídit. Příliš dobře si také uvědomují, že nedodržování etických norem by mohlo jejich podnik spíše poškodit. Přesto však pouze polovina podniků má ve svém majetku nějaký etický kodex. Dobrou zprávou je, že si většina z vedoucích firem uvědomuje jeho důležitost v chodu podniku a pracuje na jeho vytvoření. Za nevyhovující etické klima podle podnikatelů může soudnictví a legislativa, nedostatečně

³³ MANDELOVÁ, H., et al. *Dějiny 20. století*. Liberec : Dialog, 2004. str. 100-122.

tomu uzpůsobené. Přestože důvěra v soudní systém roste, je to pomalý vývin a české firmy považují vymahatelnost práva a váhu zákona vůbec za nevyřešenou otázku.

Porovnáme-li stav etického klimatu v České republice oproti ostatním zemím Evropské unie, je na tom naše země stále o něco hůře než většina členských států. Situace u nás se nechá srovnávat se situací například našich sousedů Poláků. A tak není překvapení, že po etické stránce je situace na mnohem vyšším stupni vývoje ve firmách s cizí kapitálovou účastí než v čistě národních podnicích.

A co se podle dotazníků poskytnutých manažerům malých a středních podniků nejvíce obrací proti zásadám etiky? Na prvním místě se jedná o nedodržování smluv a závazků. Problémy s platbou a již zmiňované špatně fungující soudnictví označili podnikatelé hned na místě druhém. Celkovým výsledkem byla jasná ochota manažerů spolupracovat při veškerých etických projektech.

Do etiky však také spadá téma korupce. Její existence se datuje v podstatě již od středověku, vymýcení však nejspíš není možné, pokud se nezmění lidská povaha. Proto dochází k neustálé determinaci obchodu a jeho politizaci, což se týká převážně malých a středních podniků. Ačkoliv se v Evropské unii zabývá korupcí několik organizací včetně Transparency International, přetrvává i nadále všeobecný postoj, že bez tohoto fenoménu by „státní aparát nebyl funkční“. Lidé zkrátka rezignovali vůči politické neschopnosti tomuto jevu zabránit. Sledování korupce je významným faktorem při zvažování rizik zahraničních investorů.

Evropská unie považuje korupci za jedno z největších minus České republiky. A má pravdu. Nejen pro malé a střední firmy to totiž znamená ve svém rozměru obrovskou hrozbu zpronevěry, padělání, podvodů a vydírání, zneužívání informací a moci, daňových podvodů a podobně.

Podle indexu vnímání korupce CPI, jenž je výsledkem činnosti Transparency International a slouží k porovnání stupně korupce v mnoha zemích světa, jsou na tom v Evropské unii co se týče korupce hůře než Česká republika jen tři další země – Lotyšsko, Slovensko, Polsko. Toto varující umístění bychom se měli snažit změnit již proto, že nepříznivě ovlivňuje pohled ostatních členských států Unie na naši republiku.

6.7.2 Zahraniční investice - výhody a nevýhody³⁴

V současné době jsou tyto investice uznávány po celém světě jako jeden z nejdůležitějších urychlovač ekonomického rozvoje. Do základního vymezení je možno zahrnout mobilní materiální investice zaměřené do sektoru zpracovatelského průmyslu a strategických služeb. Investor je závislý na vlastnických právech a dlouhodobém rozvoji společnosti, do které investuje. Jeho vlastnický podíl na společnosti je větší než 10 % nezahrnují ani finanční operace ani rozvojové fondy a granty.

Počátek výraznějších projevů investic lze datovat do konce 50. let. Subjektem, strukturální ekonomické politiky v globálním měřítku se investice staly na přelomu 70. a 80. let. Ukazatelé investic patří dnes mezi hlavní ekonomické indikátory národních ekonomik a kombinují kapitálovou injekci, manažerský vstup a vzájemně výhodnou výměnu „know-how“ spolu s otevřením cest na světové trhy. Investice také pomáhají rozvíjet socio-ekonomickou stabilitu. V tomto ohledu se liší od portfoliových investic, které jsou umístěvané na finanční trh a které mohou být náhle staženy s ničivým dopadem na celou ekonomiku.

Zastánci vyšší ekonomické integrace prostřednictvím volného trhu a investic čelí tvrdé opozici politiků či ekonomů, kteří mají v úmyslu chránit místní průmysl omezováním vlivu a zásahů nadnárodních společností. Strach z „prodeje rodinných klenotů“ nebo z „ovládnutí“ silnější částí světa panuje mezi politiky napříč politického spektra, zcela nezávisle na stranické ideologii.

Hlavní výhody investic:

- kapitálové zajištění restrukturalizace
- vytváření nových pracovních příležitostí
- umožnění vstupu do nových „sítí“ a na nové trhy
- stimulace rozvoje infrastruktury
- zpřístupnění nových manažerských metoda zkušeností

³⁴ Přímé zahraniční investice - Příručka pro místní samosprávu, Brno Jihomoravsky Kraj; Regionální rozvojová agentura Jižní Moravy, 2005, str. 5

- rozšíření kvalifikace a zvýšení produktivity pracovní síly
- vstup nových výrobních technologií
- zvýšení exportu – zlepšení platební bilance
- růst konkurence a konkurenceschopnosti
- vytváření daňových přínosů na národní místní úrovni
- akcelerace rozvoje kvalitních dodavatelských služeb
- aktivizace samosprávy v oblasti místního ekonomického rozvoje

Hlavní nevýhody investic:

- narušení místního trhu
- neprovázanost na lokální ekonomiku
- dodatečné náklady na investiční pobídky
- selektivnost investičních pobídek – nerovná soutěž
- dominance zahraničních vlastníků v klíčových sektorech
- větší míra závislosti na zahraničních investorech
- možnost repatriace zisku
- možnost náhlého odchodu se všemi důsledky
- averze ze strany místních obyvatel

6.8 Dnešní ekonomická situace podtrhuje význam evropské jednoty³⁵

Následující text je výroční zprávou Ministerstva průmyslu a obchodu pro rok 2009. Myslím, že plně vystihuje a dokresluje problematiku, kterou se ve své práci zabývám:

Dnešní ekonomická situace podtrhuje význam evropské jednoty. Zvyšující se míra nezaměstnanosti a klesající poptávka po zboží a službách nutí politickou reprezentaci hledat prostředky, které by dopady hospodářského poklesu zmírnily.

³⁵ ODBOR 06300. *Dnešní ekonomická situace podtrhuje význam evropské jednoty* [online]. 2005 , 16.02.2009 [cit. 2009-04-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.mpo.cz/dokument55779.html>>.

Německá vláda se například rozhodla podpořit propad automobilové výroby tzv. "šrotovným" ve výši 2.500 eur. Formou výměny auta staršího deseti let za nový nebo nejvýš rok starý vůz. Akce je omezená pro letošní rok a platí pro prvních šest set tisíc zájemců. Vláda na ni vyčlenila 1,5 miliardy eur.

Je to sporné, do jaké míry tato na evropské úrovni nekoordinovaná opatření německým výrobcům pomohou. Zájem je totiž hlavně o malá a levná auta, trhákem jsou například Toyoty vyrobené u Kolína a francouzské Peugeoty. Peníze z německých daní tak končí za hranicemi a německé automobilky tak čeká propouštění.

Některé návrhy jdou ještě dále a vybízejí rovnou k přesunutí výroby z členských států s levnější pracovní silou do mateřských zemí. Nehledí na ekonomickou argumentaci, že by to pro výrobce bylo dražší, takže by buď museli snížit zisk, nebo by automobilky přišly o své místo na trhu.

V takových situacích se dostávají na scénu pravidla hospodářské soutěže. Ta zabraňují státním zásahům, které by mohly poškodit nebo rozvrátit daný trh, ať je to již trh národní, vnitřní či globální. Podmiňovat udělení veřejné podpory či jiné výhody přemístěním ekonomických aktivit podniku "domů" je jedním z typických požadavků, který by neměl nechat netečným žádného strážce pravidel hospodářské soutěže.

Na globální a mezinárodní úrovni je v oblasti protisoutěžního jednání činná především Světová obchodní organizace (WTO). Její faktické pravomoci v obraně proti takovému jednání členů mezinárodního společenství, které podřívá principy otevřeného mezinárodního trhu, jsou však omezené. Aktuálně to lze demonstrovat na vlašném přístupu představitelů WTO k dotacím americkým automobilkám, které nepochybně světový trh s automobily naruší.

V oblasti soutěžního práva Evropské unie hraje klíčovou roli Evropská komise. Její pozice je ve srovnání s orgány WTO mnohem silnější, protože ta může stát, který pravidla hospodářské soutěže porušuje, žalovat přímo u Evropského soudního dvora. Pokud by tak jakýkoli evropský stát jako reakci na krizi zvažoval, že "donutí" k návratu firmy, které se rozhodly expandovat na jiné unijní trhy, riskuje tvrdý střet se "strážkyní

smlouvy". Nevýhodou je pak samozřejmě fakt, že pravomoci Evropské komise sahají jen k těm státům, které jsou členy Evropské unie.

Možnost cílenými státními zásahy stáhnout "domácí" investice z jiných členských států EU naráží hned z kraje na problém obecného zákazu narušování pravidel hospodářské soutěže na vnitřním trhu. Ten zmiňuje již zakládající smlouva Evropského společenství (ES). Ta a také její výklad Evropským soudním dvorem v obecné rovině vyžadují existenci úrovně soutěže nezbytné pro vytvoření jednotného trhu dosahujícího podmínek podobných národnímu trhu. V souvislosti s tímto je potřeba dále zmínit čl. 10 Smlouvy, podle kterého jsou členské státy nuceny zdržet se jakýchkoli opatření, jež by mohla ohrozit dosažení cílů Smlouvy.

Podle Evropského soudního dvora Smlouva o ES vytvořila vlastní právní systém, integrovaný do právních systémů členských států, který musí být aplikován jejich soudy. Bylo by v rozporu s povahou takového systému, pokud by dovolil členským státům zavést nebo zachovat v platnosti opatření schopná působit újmu praktické účinnosti Smlouvy, tedy například žádat po soukromém podniku, aby z důvodu ekonomického či společenského zájmu přesunul své sídlo. Zavazující síla Smlouvy a opatření, která byla přijata v rámci její aplikace se nesmí lišit v jednotlivých členských státech v důsledku národních opatření, tak, aby nebylo bráněno fungování systému Společenství a nebylo ohroženo dosažení cílů Smlouvy. Aplikace národního práva nesmí být k újmě plné a jednotné aplikace práva Společenství nebo účinků či opatření přijatých pro jeho implementaci.

Ustanovení Smlouvy upravující poskytování veřejných podpor však budou v souvislosti s problémem stahování zahraničních investic konfrontována nejčastěji. Lze si totiž představit, že některé členské státy ve snaze čelit hospodářské krizi se rozhodnou lákat své původní domácí podnikatele zpět. A to i formou zakázaných veřejných podpor.

Podle článku 87/1 Smlouvy ES jsou podpory poskytované v jakékoli podobě státem nebo ze státních prostředků, které narušují nebo mohou narušit hospodářskou soutěž tím, že zvýhodňují určité podniky nebo určitá odvětví výroby, pokud ovlivňují

obchod mezi členskými státy, neslučitelné se společným trhem, nestanoví-li tato Smlouva jinak.

Pokud by tedy obecně jakákoli vláda členského státu poskytla soukromému subjektu prostředky, jejichž poskytnutí by znamenalo pro tento subjekt neodůvodněnou konkurenční výhodu oproti jiným subjektům na společném trhu a zároveň by byla tato výhoda způsobilá ovlivnit obchod mezi členskými státy, jednalo by se o nepovolenou formu veřejné podpory. Takovýmto jednáním by bylo např. poskytnutí daňových úlev jednomu subjektu (nikoli plošné daňové úlevy), prodej státního majetku za zvýhodněnou (netržní) cenu, apod.

Evropská komise v souvislosti s vývojem posledních dnů do jisté míry uvolnila podmínky pro poskytování veřejné podpory, nicméně ustanovení primárního práva zůstávají i nadále v platnosti a je v zájmu celého Společenství trvat na jejich dodržování.

Nedodržování pravidel hospodářské soutěže ze strany členských států, případně snahy tyto pravidla obcházet, může přenést podobné úvahy i do ryze soukromé sféry. Nezodpovědné kroky některých členských států v oblasti porušování hospodářské soutěže mohou vést k vytvoření takové nálady na trhu, která by mohla vést ke zvýšené tendenci soukromoprávních subjektů k uzavírání právem EU zakázaných dohod. Jako příklad lze uvést uzavírání dohod mezi výrobcem/prodejcem a kupujícím o výhradním odběru zboží. K tomu Evropský soudní dvůr uvedl, že závazky k získávání dodávek výhradně od konkrétního soutěžitele, jsou neslučitelné s cílem fungující hospodářské soutěže na společném trhu, jelikož, kromě výjimečných okolností umožňujících vynětí ze zákazu na základě výhod plynoucích z dohody, která zároveň nesmí vylučovat soutěž na podstatné části trhu, jsou určeny ke zbavení nebo omezení kupujícího pokud jde o možnosti volby zdrojů dodávek a k odepření vstupu na trh ostatním výrobcům. Dále mohou být zakázané dohody o jednání ve vzájemné shodě. Z praxe jsou známy především dohody o stanovení cen, například kdy prodejci pohonných hmot koordinovali nárůst ceny benzínu, apod.

V této souvislosti dále Evropský soudní dvůr konstatoval, že články 81 a 82 Smlouvy obsahující zákaz dohod narušujících soutěž a zneužití dominantního postavení

požadují ve spojení s článkem 10 Smlouvy po členských státech, aby neuváděly v platnost nebo nezachovávaly v platnosti opatření, a to i legislativní nebo regulační povahy, která mohou způsobit neúčinnost soutěžních pravidel. Soud uvedl, že články 10 a 81 Smlouvy ES jsou narušeny v případě, že členský stát požaduje nebo podporuje přijetí dohod, rozhodnutí, nebo jednání ve vzájemné shodě v rozporu s článkem 81 Smlouvy ES nebo podporuje jejich účinek.

Je tak zřejmé, že pravidla hospodářské soutěže jsou zde i v době krize a platí stejně jako kdy jindy. Z hlediska těchto zásad je pak vcelku nemožné uvažovat o přitáhnutí původně domácího kapitálu zpět do národní ekonomiky. Stranou je možno ponechat další argumenty např.: že by fyzické navrácení takového kapitálu mohlo trvat celé roky a pravděpodobně by se realizovalo až po odeznění krize. Přesunu zahraničního kapitálu by také bránilo jeho časté provázání s investičními pobídkami, které by v takovém případě musely být navráceny.

Ministerstvo průmyslu a obchodu je přesvědčeno, že protekcionistická reakce na ekonomický pokles, přičemž nucené stahování investic takovou reakcí bezpochyby je, by vedla k prohloubení krize a k jejímu přelití do méně zasažených států. Navíc, nárůst protekcionismu by byl významnou hrozbou pro vnitřní trh jako takový. Ekonomická krize je proto unikátní příležitostí prověřit naši oddanost principům vnitřního trhu. A to možná především těch, které se týkají nutnosti dodržovat pravidla hospodářské soutěže.

6.9 Priority českého předsednictví v rámci evropské politiky MSP³⁶

Politika malých a středních podniků je jednou z priorit českého předsednictví. Nový cyklus Lisabonské strategie bude klást důraz na roli politiky malých a středních podniků, včetně opatření, která mají být přijata na úrovni EU i na národní úrovni. České předsednictví se bude zabývat implementací Evropského aktu pro malé podniky. Dále bude podporovat uplatňování principu „mysli nejdříve v malém“, zejména v oblasti lepší regulace a programů Společenství, např. Rámcový program pro konkurenceschopnost a inovace (CIP 2007-2013). Česká republika se dále aktivně

³⁶BUSINESSINFO.CZ. *Předsednictví ČR v Radě EU* [online]. 1997-2009 [cit. 2009-04-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/priorita-evropa-konkurenceschopna/predsedn-priority-v-ramci-politiky-msp/1001729/48960/?rtc=2>>.

zapojí do aktivit na podporu MSP a podnikání, které se uskuteční v rámci tzv. Evropského týdne MSP a podnikání („*European Entrepreneurship and SME Week*“) v květnu 2009.

V průběhu českého předsednictví rovněž proběhne standardní proces hodnocení nových Národních programů reforem v rámci tzv. mnohostranných examinací v pracovních orgánech Rady. Plnění Lisabonské strategie bude dále obsahem každoroční Zprávy o pokroku zpracované Evropskou komisí. Pro české předsednictví bude úkolem následně formulovat vzájemně konzistentní poselství jednotlivých formací Rady směrem k jarnímu summitu EU. České předsednictví bude podporovat stabilitu a kontinuitu celého procesu s ohledem na aktuální výzvy a příležitosti pro Evropu i v rámci diskusí o budoucnosti Lisabonské strategie po roce 2010.

7 Společnost Orbix s. r. o. – v praxi³⁷

Společnost Orbix s.r.o. (dále jen Orbix) vznikla v roce 2002, takže lze říci, že na trhu cestovního ruchu se jedná o relativně novou společnost. Tato společnost však plně navazuje na profesionalitu a odbornost své sesterské společnosti Student Agency s.r.o. (dále jen Student Agency). Tímto je zaručen již rozvinutý a dobře fungující systém řízení společnosti a její stabilitu zaručuje existence jednoho majitele obou společností.

Rostoucí podíl firemních zákazníků byl důvodem pro vznik společnosti Orbix, která se orientuje převážně na firemní klientelu a organizaci služebních cest. Podle průzkumů Student Agency se mnoho zákazníků z firem neobracelo na společnost pouze kvůli jejímu názvu. Název společnosti v nich totiž nezbuzoval příliš důvěry pro zajištění služebních cest. Proto se majitel rozhodl založit společnost s neutrálním názvem a s orientací převážně na tyto klienty.

V dubnu roku 2002 byla založena první kancelář společnosti v Praze na Anglické ulici. Tato kancelář je také prezentována jako sídlo firmy. Dnes už je tomu však dá se říci pouze formálně, protože veškeré vedení společností sídlí na pobočce na

³⁷ORBIX, S. R. O.. *Wakl in Air* [online]. 2007 [cit. 2009-04-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.orbix.cz/>>.

Orlí 3, v Brně. Ta byla založena v říjnu 2003. Společně s touto kanceláří byla také založena pobočka na letišti Ruzyně v Praze, která poskytuje služby zákazníkům přímo před jejich odletem. Začátkem letošního roku 2006, otevřela společnost Orbix další pobočku na letišti Ruzyně a to po otevření nového Terminálu, který slouží cestujícím pro odlety letů do Shenghenského prostoru.

Orbix s.r.o. je akreditovanou IATA³⁸ kanceláří (Mezinárodní asociací leteckých dopravců) a součástí mezinárodního řetězce Lufthansa City Center (LCC)³⁹.

Svým zaměřením se společnost profiluje na služby v oblasti cestovního ruchu, zejména na leteckou přepravu, organizaci služebních cest, zajišťování ubytování v zahraničí a další cestovní služby. Ve všech těchto oblastech se specializuje zejména na firemní klientelu a poskytuje celou řadu služeb usnadňujících plánování služebních cest pro firmy. Z nejvýznamnějších lze uvést on-line rezervační systém a také on-line systém sledování rezervací SkyPRO a nonstop asistenční službu firemním zákazníkům. Společnost také poskytuje firemním klientům možnost jednat s jednou kontaktní osobou po celou dobu spolupráce.

V současnosti cestovní agentura Orbix patří mezi nejvýznamnější a nejdynamičtější se rozvíjející české prodejce letenek. Společnost nabízí služby v oblasti cestování se zaměřením na služební cesty. Hlavními zákazníky společnosti jsou tedy firmy, které jsou vždy náročnější na komplexnost poskytovaných služeb. Proto společnost zajišťuje veškeré služby související se služebními cestami klientů.

Cestovní agentura Orbix. zprostředkovává letenky všech IATA leteckých společností, kdy garantuje nejnižší momentálně možnou cenu.

Pro sjednávání letecké dopravy využívá společnost on-line rezervační systémy Amadeus. Při zpracovávání požadavku jsou travel konzultanty sledovány vedle běžných publikovaných cen letenek i speciální nabídky leteckých společností, sezónní

³⁸ IATA – International Air Transport Association

³⁹ LCC – Lufthansa City Center - Lufthansa City Center je řetězec mezinárodních cestovních kanceláří na bázi systému franchise, kdy zůstává pozice vlastníka a zároveň je možno využít značky a veškerých centrálních služeb, které jsou k dispozici celosvětovému řetězci cestovních kanceláří.

a mimořádné slevy. Klient se tedy může spolehnout na dodržování maximálních finančních i časových úspor a snahu o nalezení optimálního spojení.

Rezervace letenek je zcela bezplatná služba. Při zrušení nevystavené letenky nejsou ze strany společnosti uplatňovány žádné storno poplatky. Před vystavením letenek je možné provádět jakékoliv změny dle přání zákazníka.

Nedílnou součástí poskytovaných služeb je vyřízení víz do většiny zemí světa. Pro klienty jsou zařizovány veškeré formality spojené s vyřizováním víz, zahrnující komunikaci s ambasádami. Vyžaduje-li ambasáda dané země osobní návštěvu žadatele, poskytuje společnost konzultační servis pro získání daného víza.

Ubytování

Prostřednictvím ověřených partnerů zajišťuje společnost Orbix ubytování po celém světě v hotelích s ověřenou kvalitou. Pro rezervace hotelů využívá rezervační systémy svých partnerů mezi které patří Tripplan, Liberty a Travco. Také využívá on-line rezervačního systému Amadeus, který používají hotely po celém světě.

Pracovníci společnosti klientům dle zadaných požadavků vyhledají optimální ubytování. Při rezervaci u společnosti není potřeba, aby klient platil ubytování na místě, ale platí prostřednictvím faktury jako za všechny ostatní služby. Společnost klientovi vystaví voucher na jehož základě bude následně v hotelu ubytován.

Pro rezervace automobilů v zahraničí využívá společnost služeb mezinárodních půjčoven Alamo, Sixt, Hertz, Avis a dalších. Pro sjednávání pronájmu vozů využívá opět on-line rezervační systémy Amadeus.

Pracovníci společnosti klientům poradí s výběrem optimálního typu vozu a pojištění. Pronájem automobilu lze sjednat telefonicky, emailem, faxem nebo osobně v kterékoliv pobočce Orbixu.

V rámci komplexních služeb zajišťuje agentura Orbix také rozsáhlé pojištění do zahraničí. Pro své klienty nabízí pojištění ve spolupráci s pojišťovnou Allianz, které

zahrnuje léčebné výlohy, úrazové pojištění a pojištění zavazadel i pojištění odpovědnosti za škodu. Nespornou výhodou pojištění Allianz je ve srovnání s podmínkami ostatních pojišťoven krytí léčebných výloh do neomezené výše a značně vysoké krytí úrazového pojištění. Součástí je také nepřetržitá asistenční služba.

Díky blízké spolupráci se svou sesterskou společností nabízí Orbix veškeré autobusové jízdenky, vnitrostátní i mezinárodní, na žluté autobusy Student Agency. Pro firemní klienty je také možné zařídit jakékoliv vlakové jízdenky po celém světě.

Společnost zajišťuje zájezdy a program pro jednotlivce i skupiny, konference, kongresy, školení, společenské akce (např. slavnostní večere, bankety) a doprovodné programy v zahraničí i tuzemsku. Společnost naplňuje pro klienty časový harmonogram při zachování optimálního rozpočtu. Vybere místo a termín konání, zarezervuje ubytování a dopravu. Pro zajištění hladkého průběhu celé akce a možnosti operativního řešení všech požadavků je 24 hodin denně k dispozici asistenční služba.

Za své služby si společnost účtuje transakční poplatky, které jsou pro společnost téměř jediným příjmem. Výše těchto transakčních poplatků je jediná cesta jak odlišit cenu za zprostředkované služby od konkurence. Tyto poplatky nejsou kategoricky vymezeny, ale jsou individuální pro každou firmu. Vždy záleží na vzájemné domluvě a také nabídce jiné konkurenční cestovní agentury.

Transaction Fee (full service) se vztahuje na letenky všech IATA dopravců a zahrnuje následující činnosti:

- vyhledání optimálního spojení
- rezervace letenky
- písemné potvrzení rezervace
- konzultace
- veškeré změny a případné zrušení rezervace před vystavením letenky
- vystavení letenky
- vyzvednutí letenky před odletem na přepážce Orbixu v odletové hale letiště Praha – Ruzyně nebo vystavení elektronické letenky

Společnost poskytuje doručení letenek zdarma po Praze (mimo okrajové části města) a Brně kurýrní službou do 120 minut. Doručení do ostatních míst expresní poštou do 24 hodin za poplatek 100 Kč. Doručení do okrajových částí Prahy dle sazebníku kurýrní služby.

Transaction fee u ostatních služeb zahrnuje:

- vyhledání optimálního spojení, ubytování, pronájmu automobilu apod.
- rezervace služby
- písemné potvrzení rezervace
- konzultace
- veškeré změny a storno rezervace před vystavením voucheru
- vystavení voucheru resp. potvrzení rezervace

Platby za všechny poskytované služby pro firemní klientelu společnost Orbix účtuje se splatností 14 dní od data vystavení, pokud není dohodnuto jinak.

8 Státní pomoc v letecké dopravě v EU⁴⁰

Letecká doprava je v převážné většině členských států Evropské unie hospodářsky vyspělým odvětvím. Tento proces vyústil ve vytvoření jednotného leteckého trhu na území EU a následně v potřebu úzkostlivě dbát na to, aby nedošlo k vytvoření nerovného konkurenčního prostředí poskytnutím státní pomoci národním subjektům. Mnohé formy pomoci letecké dopravě jsou dnes v Evropské unii povolené.

Základními elementy letecké dopravy jsou letiště, služby řízení letového provozu a letečtí dopravci. Celá problematika státní pomoci v letecké dopravě se točí především kolem leteckých dopravců. Krizový vývoj letecké dopravy v posledních letech způsobený nadbytkem kapacit, nízkou produktivitou a nedostatkem kapitálu si vynutil poskytnutí státních pomoci, sloužících restrukturalizaci leteckých podniků.

⁴⁰ JUNEK, V. *Státní pomoc v dopravě v EU* [online]. 2005 , 16.02.2005 [cit. 2009-05-03]. Dostupný z WWW: <<http://www.integrace.cz/integrace/clanek.asp?id=861>>.

Podmínkou poskytnutí takové pomoci byla záruka, že nedojde k deformaci konkurenčního prostředí. Tak postupně získaly veřejné prostředky na restrukturalizaci letecké společnosti Sabena, Iberia, Air Lingus, TAP, Air France, Olympic Airways a Alitalia.

Formy veřejné podpory leteckým dopravcům v EU má dva způsoby

- podle standardní legislativy EU, přičemž výše a trvání standardních výpomocí není předem stanovena a může o ně obvykle usilovat kterýkoli podnik s příslušnou odbornou kvalifikací, v letecké dopravě se jedná o provoz linek ve veřejném zájmu – na státní objednávku
- v rámci individuálních programů pomoci

Prostředky mohou být poskytnuty jako přímá půjčka, dotace nebo ve formě kapitálové injekce či státní záruky.

V ucházení o podporu je iniciátorem vůči státním orgánům letecký dopravce. Pokud státní orgány shledají předložený program (návrh) slučitelný s právním řádem EU, musí vstoupit do jednání s Evropskou komisí a získat její rozhodnutí, že pomoc lze poskytnout. Předložený program musí obsahovat cíl a způsob využití pomoci. Návrh před rozhodnutím Komise o poskytnutí nebo zamítnutí státní pomoci prochází dialogem mezi členským státem, příjemcem pomoci a orgány Evropské komise. Mnoho podmínek je stanoveno především proto, aby nedošlo k zneužití veřejné pomoci ke konkurenčnímu boji. Základním cílem státní pomoci při restrukturalizacích je ale právě dosažení konkurenceschopnosti dopravce a jeho dalšího ekonomicky zdravého rozvoje. V zásadě je však nemyslitelné poskytovat v letecké dopravě státní pomoc pro provozní účely.

Protože nové dopravní příležitosti a s tím spojené zájmy soukromého i veřejného sektoru se vyvíjí velmi dynamicky, stalo se novinkou poslední doby vytváření fondů adresně určených leteckému dopravci v zájmu otevření nových přímých linek. poskytování legální pomoci letecké dopravě možné je. Záleží však do velké míry na vynalézavosti samotných dopravců, aby podle kritérií EU vyzkoušeli všechny relevantní možnosti. Poskytování pomoci českým leteckým dopravcům z veřejných peněz je dnes málo pravděpodobné. Schodky veřejných financí mizí v jiných sektorech ekonomiky.

Manažeři se i tak mohou pokusit zaměřit na doposud opomíjené možnosti rozvoje. Za povšimnutí stojí například posoudit možnost zřízení českých nákladních leteckých linek namísto používání nepřímých leteckých služeb prováděných kamiony.

Závěr

Do kategorie malých a středních podniků řadíme v Evropské unii zhruba sedmnáct z cca osmnácti miliónů evropských podniků, což je 95% z jejich celkového počtu. Převážná většina se ovšem řadí do tzv. miniaturních podniků, přibližně 80% z celkového počtu drobných podniků zaměstnává totiž deset a méně lidí. České republiky se týká něco okolo jednoho miliónu všech těchto podniků. Zaměstnávají 60% všech ekonomicky aktivních osob ve státě, tvoří více jak devadesátiprocentní většinu oproti podnikům větších rozměrů (vyšších kategorií). S těmi se také dělí o podíly hlavně na importu. Tvoří třetinu veškerého hrubého domácího produktu.

Z uvedených číselných informací jasně vyplývá, že vstup České republiky do Evropské unie pomohl malým a středním podnikům prosperovat a vyvíjet se na úrovni, jakou si žádá dnešní nejen evropský svět. Evropské fondy a programy na podporu tzv. drobných podniků vyhlášené hlavně Evropskou komisí a jí podřízenými orgány znamenají vyvážení k jednotlivým nepříznivým aspektům, čekajících na české podnikatele tohoto rezortu. Řada z těchto problémů se našich podniků před vstupem do Evropské unie netýkala buď vůbec, nebo jen z mnohem menší části. Vysoké nároky, kladené na členské státy již dlouho před samotným vstupem do Unie, daly přežít jen těm nejsilnějším. Ukázalo se, kdo je skutečně konkurenceschopným a prověřilo se, zda manažeři opravdu stojí za svými podniky pevně a dokáží pro ně bojovat za jakékoliv situace.

Již v přípravném období okolo roku 2000 došlo ke zlepšení makroekonomické situace a k rozvíjení privatizace v měřítku prospěšného ekonomického činitele. Celková tržní ekonomika však nefunguje dodnes. Česká republika si stále ještě nedokázala vytvořit fungující ochranný mechanismus proti ekonomickým zločinům a bankrotům. Zlepšení lze pozorovat pouze v rozvinutí přístupu malých a středních podniků k úvěrům a jiným finančním zdrojům. Tomu však nepomohla republika sama, dostalo se jí spíše podpory fondů Společenství. Ty umožňují restrukturalizaci podniků pro splnění evropských měřítek. Ani tyto finanční zdroje však nejsou dokonalé. Uvedme alespoň některé problémy, se kterými podniky dennodenně bojují:

„Vysoké nájemné za prostory k podnikání, rostoucí byrokracie státních úřadů, neexistence kontroly ve státní správě, neexistence kontroly chování finančních úřadů, zadržování přeplatků daně z přidané hodnoty ze strany finančních úřadů, část podnikatelské sféry splácí drahé úvěry z minulosti, závislost na bankovním sektoru, vysoké daňové zatížení, stále se měnící legislativa, i daňová (od počátku příprav na vstup do EU se legislativa mění každoročně vzhledem k měnícím se požadavkům a k nespokojenosti Unie), vysoké náklady na pracovníky kvůli sociálnímu a zdravotnímu pojištění, slabá kupní síla obyvatelstva (zboží na půjčku), likvidační cenová politika velkých firem, rozdílný přístup státu k velkým a malým firmám (neexistence státní podpory malých a středních firem, které produkují 61% HDP), nemožnost malé firmy získat státní zakázku (i při existenci nového zákona o veřejných zakázkách č.40/2004 Sb.), špatná vymahatelnost pohledávek (stát), špatná práce Obchodního rejstříku.“⁴¹

Největší kritiky ze strany Evropské komise se dočkávají oblasti boje proti korupci a ekonomickým zločinům. Vzhledem k plnění ostatních ekonomických i politických úloh však hodnotí tato Komise českou republiku velmi pozitivně, a to zejména v oblasti lidských práv, kde byla přijata spousta nových, chybějících zákonů. S pochopením, že země naší velikosti nemůže uvolnit dostatečné množství kapitálu pro podporu malých a středních podniků, si tak Unie sama vyrábí silné, konkurenceschopné podniky, které se stávají nemalou hrozbou cizího drobného podnikání. Podílíme se na rostoucím objemu maloobchodního prodeje, na klesajícím procentuálním poměru zaměstnaných a nezaměstnaných, na rostoucí konkurenceschopnosti Evropské unie proti celému světu. Málokdy se tak setkáme s tím, že by Unie litovala peněz, které věnovala na své východní rozšíření, rekordní hospodářský růst těchto zemí předčil veškerá její očekávání. Vyrovnání obchodu České republiky s ostatními evropskými státy postupně mění naši tržní ekonomiku na fungující.

Postavení České republiky je tedy nejen z pohledu malých a středních podniků více než příznivé. Nelitujme proto času ani ostatních prostředků vynaložených ke splnění veškerých jejích požadavků a postavme se hrdě čelem k ostatním členským státům se slovy: „Budoucnost Evropské unie závisí i na nás!“

⁴¹ UNIE MALÝCH A STŘEDNÍCH PODNIKŮ ČR. *Sme Union Czech Republic* [online]. 2007 [cit. 2009-04-28]. Dostupný z WWW: < <http://www.sme-union.cz/index.php?p=17> />.

Seznam použité literatury

Tištěné zdroje

- Barták, Karel. *Průvodce Evropskou unií*. 1.vydání. Ministerstvo zahraničních věcí ČR – Ústav mezinárodních vztahů. Praha 1999. 88 s. ISBN 80-85865-74-6.
- BUSSARD, A., et al. *Spoločensky zodpovedne podnikanie*. překl. Viera Antalíková. 1. vyd. Bratislava : Nadácia Integra, 2003. 112 s.
- Dvořáček, Jiří a kol. *Strategická analýza vybraných faktorů podnikání v Evropské unii*. 1. vydání. Vysoká škola ekonomická v Praze, nakladatelství Oeconomica. 160 s. ISBN 80-245-0818-4.
- *EU : Národní program přípravy ČR na členství v EU 1999*. 1. vyd. Praha : Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 1999. 224 s. ISBN 80-85864-72-X
- EVROPSKÁ KOMISE. *Česká republika v hodnocení Evropské komise 2000*. 1. vyd. Praha : Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 2000. 174 s. ISBN 80-85864-98-3.
- EVROPSKÁ KOMISE. *Smlouva o Evropské unii : Smlouva o založení Evropského společenství*. 1. vyd. Praha : VICTORIA PUBLISHING, 1994. 243 s. ISBN 80-85865-02-5.
- FRIČ, P., et al. *Česká soda v Evropské unii : Scénáře strategického chování ČR v EU*. 1. vyd. Praha : G plus G, 2004. 158 s. ISBN 80-86103-74-9.
- Had, Miloslav – Urban, Luděk. *Evropská společenství : první pilíř Evropské unie*. 2. vydání. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2000. 165 s. ISBN 80-85864-88-6.
- KRAFT, J., et al. *Ekonomie 1*. 1. vyd. Liberec : Technická univerzita, 2007. 137 s.
- LIPKA, D. *Teorie růstu a relevantnost současné makroekonomie*. 1. vyd. Praha : VŠE, 2004. 19 s.
- Mandelová, Helena –Kunstová, Eliška – Pařízková, Ilona. *Dějiny 20. století*. 1. vydání. Liberec: Dialog, 2004. 179 s. ISBN 80-86-761-23-1.
- MASOPUST, Z. *EU : Agenda 2000*. 1. vyd. Praha : Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 1999. 61 s. ISBN 80-85864-70-3.
- MASOPUST, Z. *Pravidelné zprávy Evropské komise za rok 1999 : O České, Maďarské, Polské a Slovenské republice*. 1. vyd. Praha : Ústav mezinárodních vztahů, 2000. 308 s. ISBN 80-85864-81-9.
- PAJAS, P, ROSSITER, T. *O Evropské unii*. 1. vyd. Praha : Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 2000. 179 s. ISBN 80-86345-04-1.
- Přímé zahraniční investice - Příručka pro místní samosprávu, Brno Jihomoravský Kraj: Regionální rozvojová agentura Jižní Moravy, 2005, 50 s.

- ŠEVČÍK, P., et al. *Jak získat peníze od státu, bank a EU*. 1. vyd. Praha : NEWFINANCES, 2004. 448 s. ISBN 80-903354-1-1.
 - ŠÍMA, J. *Sjednocování Evropy : O hledání evropské identity a zneužití myšlenky Evropy bez hranic*. 1. vyd. Praha : VŠE, 2001. 150 s.
 - Šmejkal, Václav – Jakubcová, Blanka – Nekvasil, Michal. *Česká firma v Evropské unii*. 1. vydání. Praha: Hospodářská komora ČR : Svaz průmyslu a dopravy ČR : Agentura pro rozvoj podnikání ČR, 2003. 19 s. ISBN 80-903280-0-8.
 - TSAPIKIDOU, Danai G., et al. *Průvodce fondy EU pro neziskové organizace*. 1. vyd. Praha : Nadace rozvoje občanské společnosti, 2003. 230 s.
- Časopis Směr Evropská unie 6/2000, příloha Mezinárodní politiky 12/2000

Internetové zdroje

- AWD ČESKÁ REPUBLIKA S. R. O.. *Členové Evropské unie* [online]. 2000-2009 [cit. 2009-04-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.finance.cz/evropska-unie/informace/clenske-staty/>>. ISSN 1213-4325.
- BUSINESSINFO.CZ. *Předsednictví ČR v Radě EU* [online]. 1997-2009 [cit. 2009-04-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/priorita-evropa-konkurenceschopna/predsedn-priority-v-ramci-politiky-msp/1001729/48960/?rtc=2>>.
- BUSINESSINFO.CZ. *Unie malých a středních podniků ČR* [online]. 1997-2009 , 27.04.2006 [cit. 2009-04-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/male-a-stredni-podnikani/unie-malych-a-strednich-podniku-cr/1000503/40339/>>.
- JUNEK, V. *Státní pomoc v dopravě v EU* [online]. 2005 , 16.02.2005 [cit. 2009-05-03]. Dostupný z WWW: <<http://www.integrace.cz/integrace/clanek.asp?id=861>>.
- MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ . *Podpora malého a středního podnikání : Příznivé podnikatelské prostředí - Opatření 2.2* [online]. 1997-2009 , 18.02.2005 [cit. 2009-04-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/jpd-2/podpora-maleho-a-stredniho-podnikani/1001140/24068/>>.
- MINISTERSTVA PRŮMYSLU A OBCHODU. *Národní programy podpory malého a středního podnikání* [online]. 2007 , 28.5.2007 [cit. 2009-04-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.brno.cz/index.php?nav02=6697&nav01=112&nav03=8238>>.
- MPO. *Evropský týden malého a středního podnikání* [online]. 2005 , 10.11.2008 [cit. 2009-04-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.mpo.cz/zprava52305.html>>.
- MPO. *Operační program Podnikání a inovace (OPPI) 2007 - 2013* [online]. 2005 [cit. 2009-04-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.mpo.cz/cz/podpora-podnikani/oppi/>>.

- ODBOR 06300. *Dnešní ekonomická situace podtrhuje význam evropské jednoty* [online]. 2005 , 16.02.2009 [cit. 2009-04-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.mpo.cz/dokument55779.html>>.
- ORBIX, S. R. O.. *Wakl in Air* [online]. 2007 [cit. 2009-04-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.orbix.cz/>>.
- UNIE MALÝCH A STŘEDNÍCH PODNIKŮ ČR. *Sme Union Czech Republic* [online]. 2007 [cit. 2009-04-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.sme-union.cz/>>.

Seznam příloh

Příloha A	55
Příloha B	56
Příloha C	57

Příloha A

Otázka: „Kterou z výhod vstupu České republiky do Evropské unie pokládáte za nejvýznamnější pro české hospodářství?“

KATEGORIE TYPŮ VÝHOD	v %
rozšíření trhu pro odbyt výrobků a služeb	18
pohyb, dostupnost, příliv kapitálu	14
vzrůst prodeje	8
zvýšený příliv nové techniky, technologií	8
zvýšení kvality	8
vzrůst produktivity práce	6
pokles daní	6
zvýšení kvality pracovní síly	6
zlepšení bankovních služeb, přístupu k penězům	4
vzrůst malých a středních podniků	4
získání certifikátů EU	3
snížení byrokracie	3
pokles zadluženosti	3
rozšíření možností dodavatelů	3
vzrůst role české měny	2
zvýšení kvalifikace technických kádrů	2
snížení významu monopolů	1
zakládání nových firem	1

Otázka: „Jakých informací je nedostatek?“

KATEGORIE NEDOSTATEČNÝCH INFORMACÍ	v %
legislativa	25
celní problematika	20
daňová problematika	18
národní zákony členských zemí Evropské unie	15
komerční podmínky	7
sociální podmínky	6
kulturní podmínky	5
ostatní problematika	4

Příloha B

Porovnání Evropské unie (15) a nově přijatých zemí z roku 2005 podle kritérií Lisabonského procesu:

Kritérium	3 nejhorší nově přijatí	4 nejhorší z EU 15
Informační společnost	Estonsko, Malta, Slovinsko	Řecko, Španělsko, Portugalsko, Irsko
Inovace. Výzkum a vývoj	Slovinsko, Litva, Estonsko	Portugalsko, Řecko, Lucembursko, Itálie
Liberalizace	Litva, Estonsko, Lotyšsko	Řecko, Portugalsko, Itálie, Španělsko
Síťová odvětví	Slovinsko, ČR, Estonsko	Irsko, Řecko, Itálie, Španělsko
Finanční služby	Estonsko, Malta, Maďarsko	Řecko, Portugalsko, Itálie, Španělsko
Podnikatelské prostředí	Estonsko, Litva, Maďarsko	Itálie, Řecko, Portugalsko, Rakousko
Sociální rámec	Malta, Litva, ČR	Řecko, Portugalsko, Itálie, Německo
Udržitelný rozvoj	Slovinsko, Slovensko, ČR	Řecko, Portugalsko, Irsko, Španělsko

Celková daňová zátěž v zemích Evropské unie jako % k HDP v roce 2003:

Švédsko	50,6	Portugalsko	36,3
Dánsko	48,9	Španělsko	36,2
Belgie	46,6	Řecko	36,2
Finsko	45,9	Velká Británie	35,8
Rakousko	44,4	ČR	35,4
Francie	44,2	Estonsko	35,2
Lucembursko	41,9	Slovensko	33
Itálie	41,7	Kypr	32,5
Německo	40,2	Malta	31,3
Nizozemsko	39,5	Lotyšsko	31,3
Slovinsko	39,8	Litva	28,8
Polsko	39,1	Irsko	28,6
Maďarsko	38,8	Průměr 25 zemí EU	40,4

Příloha C⁴²

Tabulka se týká současného stavu a vývoje.

Pořadí konkurenceschopnosti podle Světového ekonomického fóra:

1.	Finsko	17.	Rakousko
2.	USA	20.	Estonsko
3.	Švédsko	23.	Španělsko
4.	Taiwan	24.	Portugalsko
5.	Dánsko	27.	Francie
6.	Norsko	30.	Irsko
7.	Singapur	33.	Slovinsko
8.	Švýcarsko	39.	Maďarsko
9.	Japonsko	40.	ČR
10.	Island	43.	Slovensko
11.	Velká Británie	44.	Litva
12.	Nizozemsko	47.	Itálie
13.	Německo	60.	Polsko

⁴² Přílohy A, B, C inspirované či převzaté z knihy: Dvořáček, Jiří a kol. *Strategická analýza vybraných faktorů podnikání v Evropské unii*. 1. vydání. Vysoká škola ekonomická v Praze, nakladatelství Oeconomica. ISBN 80-245-0818-4. str.15-40

Abstrakt

Slezáková, T. *Státní podpora v EU a vliv na konkurenceschopnost českých podniků* : bakalářská práce. Příbram : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2009. 59 s. Vedoucí bakalářské práce Mgr. Petra Černíková.

Klíčová slova

česká ekonomika, Evropská unie, globalizace, hospodářský růst, konkurenceschopnost, malé a střední podniky, podpůrné projekty, státní podpora

„Vzhledem k tomu, že česká ekonomika patřila již před vstupem do Evropské unie mezi dvacet nejvíce globalizovaných zemí světa, zdálo se, že se vstupem země do Evropské unie nebudou žádné větší problémy. To se v podstatě potvrdilo, ale faktem zůstává, že politický zájem o vstup byl poznamenán nedostatečnou informovaností podnikatelské sféry a opožděným přijímáním takových opatření, která by umožnila této sféře včas, či dokonce s určitým předstihem na výhodách jednotného trhu participovat.“⁴³

Změna vnitřního trhu ani redukce zahraničního obchodu nemohlo a nemůže ovlivnit příznivě se vyvíjející podnebí českého podnikatelství. Nutná reformace hospodářské politiky v souvislosti s členstvím naší země v Unii však přinesla mnoho změn, které se pro malé a střední podniky mohou stát změnami k horšímu. I tyto firmy ovšem budují o svou pozici v rámci Evropské unie silnými prostředky a jejich největším cílem je dosáhnout významného postavení i bez pomoci stávajících fondů Společenství. S optimismem do budoucích let nám nezbývá než doufat v dodržování etických norem malých a středních podniků nám konkurujících.

⁴³Dvořáček, Jiří a kol. *Strategická analýza vybraných faktorů podnikání v Evropské unii*. Vysoká škola ekonomická v Praze, nakladatelství Oeconomica. str.5

Abstract

Slezáková, T. State aid in eu and the impact on the competitive ability of czech companies : Bachelor Thesis. Příbram : The College of European and Regional Studies, o. p. s., 2009. 59 p. Supervizor Mgr. Petra Černíková.

Key words

the Czech economy, the European Union, the globalization, the economic growth, the competitiveness, the SMEs, the support projects, the state aid

“Given that the Czech economy were already before the entry into the European Union among the twenty most globalized countries in the world, it seemed that the accession countries into the European Union will not have major problems. This is basically confirmed, but the fact remains that the political interest of the entrance was marked by the lack of awareness of business and delayed the adoption of such measures that would enable this area in time, or even with some time on the benefits of the single market to participate.”

Change the internal market, or reduction of foreign trade could not and cannot positively affect the evolving climate of Czech entrepreneurship. Necessary reformation of economic policy in relation to membership of our country in the Union, however, brought many changes to the SME may change for the worse. These companies, however, build on its position within the European Union, strong resources and their biggest goal is to achieve a significant position even without the help of existing funds. With optimism in the coming years we must hope for the ethical standards of SMEs competing us.

,